

▲ KÜRÐ xalqı mübariz və qəhrəman xalqdır. Heydər Əliyev

DIPLOMAT

№ 05 (469) 1-7 Fevral, Şubat, İl-Sal 2022 *Həftəlik İctimai-siyasi qəzet* Qiyməti: 40 qəpik
Ji meha şubatê sala 2003-a tê weşandin *Rojnama heftename civakî û siyasî* Hêjaye:

Səh. 2

Prezident İlham Əliyevin, Fransa Prezidentinin, Avropa İttifaqı Şurasının Prezidentinin və Ermənistanın baş nazirinin iştirakı ilə videoforonda görüş keçirilib

Səh. 5

İro 35 sal bi ser koça dawî ya İdris Barzanî re derbas dibe

Səh. 7

1947-ci il. Mustafa Bərzani və onun kürd peşmərcələri Azərbaycanda

Səh. 8

Nêçîrvan Barzanî li ser biryara Almanyayê: Pêwîstî bi hewleke hevbeş heye

Səh. 10

Nêçîrvan Barzanî: Bila bîranîna şehdên 1 Şibatê bibe wesîla yekrêziya me

Səh. 8

Serok Barzanî ji bo çareseriyê pirsgirêkên Iraqê destpêşxeriyek ragihand

Səh. 4

Deputat Müşfiq Məmmədli gəncləri təbrik etdi

Daşkəsən rayonunda Gənclər Günü qeyd olunub

Səh. 3

Li Qoserê Polîsan midaxleyî belav kirina broşurên PAKê yên ji bo darsa bijarte ya kurdî kirin

Səh. 8

Mir Möhsün Nəvvab kimdir?

Səh. 6

Спецслужбы Ирака помогли США в уничтожении главаря ИГ

Səh. 18

"ŞER LI CÎYA". Romana Kurdî û Elîyê Evdilrehman

Səh. 9

В Ираке запущен первый стратегический план борьбы с гендерным насилием

Səh. 19

Səh. 11

Xefika qederê

Səh. 10

Sîrwan Barzanî: Tu hevahengiyeye Tirkîyê bi Wezareta Pêşmerge re tune ye

Səh. 10

Fazil Miranî: Li Iraqê çavê hemûyan li Serok Barzanî ye..Iraq aram be ji bo me baş e

Səh. 18

Deputat NDП спела на курдском в знак протеста против ареста музыкантов

Prezident İlham Əliyevin, Fransa Prezidentinin, Avropa İttifaqı Şurasının Prezidentinin və Ermənistanın baş nazirinin iştirakı ilə videoformatda görüş keçirilib

Fevralın 4-də Fransa Respublikasının Prezidenti Emmanuel Makronun təşəbbüsü ilə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin, Fransanın Avropa İttifaqına sədrliyi qismində Prezident Emmanuel Makronun, Avropa İttifaqı Şurasının Prezidenti Şarl Mişelin və Ermənistan Respublikasının baş naziri Nikol Paşinyanın iştirakı ilə videoformatda görüş keçirilib.

Görüş zamanı əvvəlcə Prezident Şarl Mişelin təşəbbüsü ilə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev və Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyanın iştirakı ilə 2021-ci il dekabrın 14-də Brüsseldə keçirilmiş birgə

görüşün əhəmiyyəti vurğulandı.

Sonra Brüssel sülh gündəliyinin davamı olaraq Ermənistan-Azərbaycan münasibətlərinin normal-

laşdırılmasına dair ətraflı müzakirələr keçirildi. Bu xüsusda, tədbirin əvvəlcədən müəyyən edilmiş gündəliyinə uyğun olaraq, iki ölkə arasında münasi-

bətlərin müxtəlif aspektləri, o cümlədən humanitar məsələlər, etimad quruculuğu, Azərbaycanın üzleşdiyi mina problemi, kommunikasiyaların açıl-

ması, sərhədlərin delimitasiyası və demarkasiyası, sülh sazişi üzrə danışıqların başlanması kimi məsələlərə dair fikir mübadiləsi aparıldı.

Prezident İlham Əliyev müzakirə olunan məsələlər barədə Azərbaycanın mövqeyini bir daha vurğuladı.

Müzakirələr zamanı Prezident İlham Əliyev Birinci Qarabağ müharibəsi zamanı itkin düşmüş şəxslərin taleyinin, kütləvi məzarlıqların yerinin müəyyənəndirilməsi, işğaldan azad edilmiş ərazilərin minalardan təmizlənməsi sahəsində Azərbaycana beynəlxalq dəstəyin artırılması, demir yolu və avtomobil yolu ilə nəqliyyat dəhlizinin açılması

məsələsinə xüsusi olaraq diqqət verdi.

Dövlətimizin başçısı Birinci Qarabağ müharibəsi zamanı 71-i uşaq, 267-si qadın və 326-sı ahih olmaqla, ümumilikdə 3890 Azərbaycan vətəndaşının itkin düşməsinə qabartdı.

Prezident İlham Əliyev qeyd etdi ki, Vətən müharibəsinin başa çatmasından bəri mina partlayışı nəticəsində 36 nəfər Azərbaycan vətəndaşı həlak olub, 165 nəfər isə yaralanıb.

Görüşdə, həmçinin UNESCO-nun Azərbaycana və Ermənistana missiyası məsələsi də müzakirə olundu və missiyanın hər iki ölkəyə göndərilməsinə dair razılıq ifadə edildi.

Prezident İlham Əliyev Avropa İttifaqının energetika məsələləri üzrə komissarının başçılıq etdiyi nümayəndə heyətini qəbul edib

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev fevralın 4-də Bakıda keçirilən Cənub Qaz Dəhlizi Məşvərət Şurası çərçivəsində nazirlərin VIII toplantısında iştirak edən Avropa İttifaqının energetika məsələləri üzrə komissarı xanım Kadri Simsonun rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyətini qəbul edib.

Dövlətimizin başçısı Cənub Qaz Dəhlizi Məşvərət Şurası çərçivəsində nazirlərin VIII toplantısında iştirakına və dəyərli çıxışına görə Avropa İttifaqının energetika məsələləri üzrə komissarı Kadri Simsona təşəkkürünü bildirdi.

Prezident İlham Əliyev Avropa İttifaqı ilə enerji sahəsində əməkdaşlığa dair birgə bəyanatın imzalanmasından 10 ildən artıq müddətin keçdiyini qeyd

etdi. Avropa İttifaqı ilə Azərbaycan arasında bu sahədə həyata keçirilən əməkdaşlığın yeni mərhələyə qədəm qoyduğunu və bunun Cənub Qaz Dəhlizi çərçivəsində də davam etdirildiyini bildirdi. Bu layihənin birgə əməkdaşlıq və əlaqələndirmə şəraitində uğurla başa çatdırıldığını dedi.

Dövlətimizin başçısı Cənub Qaz Dəhlizi Məşvərət Şurası çərçivəsində aparılan müzakirələrin ikitərəfli və çoxtərəfli əsasda enerji sahəsində əməkdaşlıq üzrə yeni ideya və planların müzakirəsi baxımından əhəmiyyətini vurğuladı.

Bu toplantının Cənub Qaz Dəhlizi xətti ilə qazın Avropa İttifaqına çatdırılmasından bir il sonrakı dövrə, həm Avropa İttifaqı,

həm də Azərbaycanın yeni "yaşıl enerji" strategiyasına keçdi mərhələsinə və hazırda dünya qaz bazarında baş verən qiymət dəyişmələri və digər tendensiyalar şəraitinə təsadüf etdiyini bildirən Prezident İlham Əliyev bu baxımdan tədbirdə aparılan müzakirələrin önəmini qeyd etdi.

Dövlətimizin başçısı Avropa İttifaqı ilə Azərbaycan arasında yeni saziş üzrə danışıqların uğurla aparıldığını bildirdi və bu danışıqların da tezliklə başa çatdırılacağına ümidvar olduğunu ifadə etdi.

Avropa İttifaqının energetika məsələləri üzrə komissarı Kadri Simson Cənub Qaz Dəhlizi Məşvərət Şurası çərçivəsində nazirlərin VIII toplantısının keçirilməsinə görə Prezident İlham Əliyevə minnətdar-

lığını bildirdi. Cənub Qaz Dəhlizinin Avropa İttifaqının enerji təhlükəsizliyinin təmin olunmasında rolunu qeyd edən Kadri Simson Avropa İttifaqının enerji təminatının şaxələndirilməsinə böyük əhəmiyyət

verdiyini dedi və bu xüsusda Cənub Qaz Dəhlizinin önəmini vurğuladı.

Görüşdə Avropa İttifaqı ilə Azərbaycan arasında enerji, o cümlədən "yaşıl enerji" sahəsində əməkdaşlığın inkişaf etdirilməsi

ilə bağlı fikir mübadiləsi aparıldı. Dövlətimizin başçısı qeyd etdi ki, Azərbaycan alternativ və bərpaulunan enerji konsepsiyasını inkişaf etdirir və ölkəmizdə bu sahə xarici sərmayədarları cəlb edir.

Prezident İlham Əliyev Gəncə Memorial Kompleksinin təməlini qoyub

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev yanvarın 30-da Gəncə Memorial Kompleksinin təməlini qoyub.

Dövlətimizin başçısı Kompleksin yaradılacağı ərazi ilə tanış oldu. Prezident İlham Əliyevə Kompleks barədə məlumat verildi.

Vətən müharibəsi dövründə Gəncə şəhəri oktyabrın 4-ü, 5-i, 8-i, 11-i və 17-də Ermənistan silahlı qüvvələri tərəfindən müxtəlif təyinatlı "Toçka-U", "Smerç", "SCUD" və digər raket qurğularından endirilən zərbələrə məruz qalıb. Nəticədə 6-sı uşaq olmaqla, 26 mülki şəxs həlak olub, 31-i uşaq olmaqla, 142 dinc sakin müxtəlif dərəcəli bədən xəsarətləri alıb.

Prezident İlham Əliyev Ermənistan silahlı qüvvələrinin Gəncə şəhərinə raket hücumu nəticəsində həlak olan dinc sakinlərin xatirə guşəsinin önünə gül dəstəsi qoydu.

Münaqişə bölgəsindən kilometr-lə kənar ərazilərin qadağan olunmuş kaset bombalarla hədəfə alınması nə beynəlxalq hüquqa, o cümlədən Ermənistanın 1993-cü ildə ratifikasiya etdiyi Cenevrə konvensiyalarına və onların əlavə protokollarına, nə müharibənin əxlaq kodeksinə, nə də ümumiyyətlə heç bir mənəvi müstəviyə uyğun deyildi. Bu ifadənin dəqiq definisiyası "alçaqcasına hücum"dur. Azərbaycan isə müharibənin ilk gündən heç bir halda mülki əhaliyə atəş açmır, yalnız legitim hərbi hədəfləri zərərsizləşdirir, qisasımızı döyüş meydanında alırdı.

Ermənistanın raket hücumları nəticəsində həlak olan dinc sakinlərin xatirəsi isə bu ərazini ziyarətə gələn hər kəs tərəfindən ehtiramla anılır.

Prezident İlham Əliyev Gəncə Memorial Kompleksinin təməlini qoydu.

Daşkəsən rayonunda Gənclər Günü qeyd olunub

Daşkəsən rayon İcra hakimiyyəti, rayon Gənclər və İdman İdarəsi və rayon Mədəniyyət Mərkəzinin birgə təşkilatçılığı ilə Daşkəsən Mədəniyyət Mərkəzində 2 fevral – Azərbaycan Gəncləri Günü'nün təsis edilməsinin 25 illiyi münasibətilə bayram tədbiri keçirilib.

Tədbirdə Daşkəsən rayon İcra hakimiyyətinin məsul işçisi Elmar Əliyev, rayon Gənclər və İdman İdarəsinin rəisi Samir Həsənov, Mədəniyyət Mərkəzinin direktoru Mətanət Abdullayeva, rayonun ictimai-siyasi və mədəni həyatında fəallığı ilə seçilən gənclər, şəhid ailələrinin üzvləri, qazilər və ictimaiyyət nümayəndələri iştirak ediblər.

Əvvəlcə rayon mərkəzində ucaldılan ulu öndər Heydər Əliyevin abidəsi ziyarət olunub, önünə gül-çiçək dəstələri qoyulub. Daha sonra tədbir iştirakçıları Daşkəsən Şəhidlər Xiyabanını ziyarət ediblər.

Daşkəsən rayon Mədəniyyət Mərkəzində davam edən tədbir Azərbaycanın Dövlət Himninin səsləndirilməsi, ulu öndər Heydər

Əliyevin və respublikamızın ərazi bütövlüyü uğrunda canlarını fəda etmiş Vətən övladlarının xatirəsinin bir dəqiqəlik sükutla yad edilməsi ilə başlayıb.

Çıxış edən Daşkəsən rayon İcra hakimiyyətinin məsul işçisi Elmar Əliyev 2 Fevral – Gənclər Günü münasibətilə Daşkəsən rayon İcra hakimiyyətinin başçısı Əhəd Abiyevin adından gəncləri təbrik edib, əsas ulu öndər Hey-

dər Əliyev tərəfindən qoyulan və bu gün Prezident cənab İlham Əliyev tərəfindən uğurla davam etdirilən gənclər siyasətindən, rayonda gənclərin inkişafı üçün yaradılan münbit şəraitdən, qazanılmış uğurlarda və qarşıda duran vəzifələrdən söz açıb.

Rayon Gənclər və İdman İdarəsinin rəisi Samir Həsənov, Mədəniyyət Mərkəzinin direktoru Mətanət Abdullayeva, gənclər adından Nigar Məmmədzadə, Emin Əliyev və qazi Ceyhun Əliyev çıxış edərək müxtəlif sahələrdə gənclərin uğurlu fəaliyyətindən, onlara göstərilən ən yüksək diqqət və qayğıdan danışdılar. 44 günlük Vətən Müharibəsində əldə olunan tarixi zəfərdə gənclərin müstəsna xidmətləri olduğu vurğulanıb.

Sonra rayonun ictimai-siyasi və

mədəni həyatında fəallıq göstərən, qazi və digər sahələrdə yüksək nailiyyətlər əldə etmiş gənclərə fəxri fərmanlar və hədiyyələr təqdim edilib.

Tədbir musiqi kompozisiyası ilə başa çatıb.

2 fevral - Gənclər Günü laçınli gənclər tərəfindən qeyd olundu

2022-ci il 1 fevral tarixdə laçınli köçkünlərin müvəqqəti məskunlaşdıqları Ağcabədi rayonunun Taxta Körpü qəsəbəsində Laçın Rayon İcra Hakimiyyəti və Rayon Gənclər və İdman idarəsinin birgə təşkilatçılığı ilə 2 fevral - Gənclər Günü münasibətilə tədbir keçirilmişdir. Əvvəlcə rayon rəhbərliyi və gəncləri Laçın Rayon İcra Hakimiyyətinin inzibati binasının qarşısında Ulu Öndər Heydər Əliyevin xatirəsinə ucaldılmış büstü və Taxtakörpü qəsəbəsində, əbədi məşəlin alovlandığı Şəhidlərin Xatirə Kompleksini ehtiramla ziyarət etmiş, hər iki abidə önünə tər qərənfillər düzmüşlər.

Gənclər Günü münasibəti ilə bütün Laçın gəncliyini təbrik edən Laçın Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı Aqil Nəzərli gənclərlə söhbətində gənc nəslin düzgün formalaşmasının ölkə siyasətində önəmli yer tutduğunu qeyd etməklə, bildirmişdir ki, əsas Ulu öndər Heydər Əliyev tərəfindən qoyulan dövlət gənclər siyasətinin ölkə Prezidenti cənab İlham Əliyev tərəfindən uğurla davam etdirilməsinin nəticəsidir ki, bu gün Azərbaycan gəncliyi bütün sahələrdə özlərini doğruldurlar.

Xüsusilə qeyd olunmuşdur ki, ölkə Prezidenti, Ali Baş Komandan cənab İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə işğalçı erməni tərribatının qarşısının alınması məqsədilə 2020-ci ilin 27 sentyabrından başlayan 44 günlük Vətən müharibəsində Azərbaycan gəncliyinin göstərdiyi əfsanəvi qəhrəmanlıqlar nəticəsində Müzəffər Ordumuz düşmən üzərində şanlı Zəfərə imza ataraq ölkəmizin ərazi bütövlüyünü bərpa etmişdir.

Fəxarət hissi ilə vurğulanmışdır ki, ölkə Prezi-

denti cənab İlham Əliyevin gənclərə müraciətində qeyd etdiyi "Siz bütün işlərdə mənə arxalana bilərsiniz. Məndə Sizə arxalanıram" ifadəsi ölkə gəncləri ilə yanaşı laçınli gənclər tərəfindən də dərin razılıq və sevinclə qarşılanır. Hər zaman olduğu kimi bu gün də ölkə Prezidenti cənab İlham Əliyevin və Birinci vitse-prezident Mehriban xanım Əliyevanın diqqət və qayğısı ilə əhatə olunan Laçın gəncliyi dövlət başçısının iqtisadi-siyasi, mədəni arenadakı müdrik siyasi fəaliyyətini birmənalı dəstəkləyirlər.

Gülqoyma mərasimindən sonra laçınli gənclər Rayon İcra Hakimiyyətinin əməkdaşları Məhəmməd Şahbazov, Fətəli Hübətbəyli və Laçın rayon Gənclər idarəsinin rəisi Natiq Mustafayev, rayon Təhsil şöbəsinin nümayəndəsi Şamo Qasimovla birlikdə Ağcabədi rayonu Taxtakörpü ərazisindəki Qarakeçdi, Şeylanlı, Alxaslı və Vağazın kənd qəbiristanlıqlarına gedərək şəhidlərin ailə üzvləri, kənd ictimaiyyəti nümayəndələri və məktəblilərlə birgə şəhid məzarlarını ehtiramla ziyarət etmiş, ruhlarına dualar oxunaraq qəbirləri üstünə tər qərənfillər düzmüşlər. Görüşdə iştirak edən şəhid valideynləri və ailə üzvləri onlara göstərilən diqqət və qayğıya görə dövlət başçısı cənab İlham Əliyevə minnətdarlıq ediblər.

Tərtərdə Gənclər Günü münasibətilə tədbir keçirilib

Tədbirdə Tərtər Rayon İcra Hakimiyyətinin, Gənclər və İdman İdarəsinin, Bərdə Regional Mədəniyyət İdarəsinin Tərtər rayon Nümayəndəliyinin əməkdaşları, N saylı hərbi hissənin əsgər və zabitləri, qazilər və ictimaiyyət nümayəndələri iştirak ediblər.

Tədbir iştirakçıları əvvəlcə Mərkəzi Meydanda Ulu Öndərin abidəsini və Şəhidlər Abidə Kompleksini ziyarət edərək önünə gül-çiçək dəstələri düzüb, xatirələrini ehtiramla yad ediblər.

Sonra Tədbir rayon ərazisində yerləşən N saylı hərbi hissədə davam etdirilib.

Tədbirdə çıxış edənlər Tərtər Rayon İcra Hakimiyyətinin əmək-

daşı Elvin Umudov rayon icra hakimiyyətinin başçısı Müstəqim Məmmədovun adından hərbiçiləri Gənclər Günü münasibəti ilə təbrik edib, qeyd edib ki, Azərbaycanda gənclərlə bağlı dövlət siyasəti ulu öndər Heydər Əliyevin adı ilə bağlıdır. 1996-cı il fevralın 2-də ilk dəfə dövlətimizdə Gənclər Forumunun keçirilməsi və daha sonra ulu öndər Heydər Əliyevin imzaladığı sərəncamla fevralın 2-nin Azərbaycan Gəncləri Günü elan edilməsi bunun bariz nümunəsidir.

Bildirib ki, əsas dahi şəxsiyyət Heydər Əliyevin qoyduğu siyasi kurs Prezident İlham Əliyev tərəfindən uğurla davam etdirilib,

gənclərin hərtərəfli inkişafı üçün mühüm addımlar atılır. Azərbaycanda həyata keçirilən gənclər siyasəti gənc nəslin inkişafına şərait yaratmaqla yanaşı, onların vətənpərvər ruhda formalaşmasında da həlledici rol oynayır. Qırx dörd günlük Vətən müharibəsində göstərdiyi qəhrəmanlıqlarla, rəşadətlə tarixdə silinməz iz qoyan bugünkü gənclərimiz, əminlik ki, gələcək nəsillər üçün də nümunə olacaq.

Digər çıxış edənlərdə tədbir iştirakçılarını təbrik edərək əlamətdar günün əhəmiyyətindən, dövlətin daha da güclənməsində cəmiyyətin fəal təbəqəsi olan gənclərin böyük rol oynamasından bəhs ediblər.

Sonda N saylı hərbi hissənin bir qrup əsgərinə və Vətən Müharibəsi qazilərinə Tərtər Rayon Gənclər və İdman İdarəsi tərəfindən diplomlar təqdim olunub.

Tədbir Bərdə Regional Mədəniyyət İdarəsinin Tərtər rayon Nümayəndəliyinin hazırladığı konsert proqramından ibarət olan bədii hissə ilə yekunlaşdırılıb.

Gənclər onlara göstərilən yüksək diqqət və qayğıya görə ölkə rəhbəri cənab İlham Əliyevə və Birinci-vitse prezident Mehriban xanım Əliyevaya minnətdarlıqlarını bildiriblər.

QAYIT VƏTƏNƏ

Oğlu Rusya şəhərlərinin birində yaşayan bir qarı mənə dedi ki, "ay oğul, sən Allah, oğlumu görsən ona deyən ki, dünyanın bu qarışıq zamanında qayıdıb gəlsin kəndə. Axı nə qədər yurdsuz-yuvasız yaşamaq olar?.."

Bu şeirdə yazdıqlarımın hamısı əslində o ananın dilindən deyilmişdir. Mən yalnız onun dediklərini şeirlə ifadə etmişəm...

Qərib bir ölkənin, yad bir mahalın,
Odundan umduğun nə umacaqdı?
Bu Odlar ölkəsi Azərbaycanın
Hər kiçik daşı da oddur, ocaqdır.

Bu səyahət hardan könlünə düşdü,
Hara gedib çıxdın sən gəzə-gəzə?
Yoxsa ki, atanız azmı demişdi:-
"Sevin bu torpağı, bu daşı"-sizə...

Yoxsa gözəllərdi könlünə yatan,
Bizim gözəllərdən harda vardı ki?
Bir kürd gözəlini sevib oxşasan,
Bu ondan yüz dəfə xoş olardı ki?..

Cahanda özü bir dünyadı yurdun,
Qonaqsevər olub ta ki, əzəldən.
Neçə qəriblərə yuvadı yurdun,
Sən doğma yurdundan qaçırsan nədən?

Baxdıqca elimin xoş həyatına,
Min sevinc yaranır qəlbə, ürəkdə.
Gəl qoşul bu yurdun toy-büsatına,
Burda bir nəğmədir adi çiçək də.

Bu yurdun çörəyin yeyib bir vədə
Sənə döşlərimdən süd vermişəm mən.
Elin dar günündə dayanma gəndə,
Gəl yetiş dadına, dardadır Vətən!

Axı bu cür xalqı, belə milləti
Olan, bucaqlara niyə qısılsın?
Üşütmür mü səni Vətən həsrəti,
Qayıt doğma yurda qəlbin qızınsın?!

Nə lazım vətənlə bir qərib olmaq?
Həsrətin ananı yaman əyibdir.
Vətəni olana didərgin qalmaq-
Hər şeydən əlavə, vallah, ayıbdır!

Vaxt gələr ocaqsız, odsuz qalarsan,
Nə qədər gec deyil, qayıt vətənə.
Vaxtında vətəndə bir yuva qursan,
Həm bizə xoş olar, həm də ki, sənə...

Mürvət Qədiməoğlu Həkəri

ADAMI VAR

Min ildir hey dolur, boşalır dünya,
Dünyanın ağ, qara, boz adamı var.
Görən hansı səmtə baş alır dünya?!
Əyri adamı var, düz adamı var.

Millət sevənlərin millətdi dərdi,
Elinə, yurduna hörmətdi dərdi,
Çoxunun var-dövlət, şöhrətdi dərdi,
Astar adamı var, üz adamı var.

Qanqalpərəst olmaz gülə meyilli,
Vicdandan kənardı pula meyilli.
Tülkü xasiyyətli, tula meyilli,
Çaqqalsifətlinin öz adamı var.

Bəs niyə bir üzlü doğulan insan,
Dondan--dona girir, dəyişir hər an?!
Bir vaxtda yaşayır aqillə nadan,
Vaxtın isti kəsi, buz adamı var.

Tutub hər tərəfi udan, uduzan,
Bir tərəfdə yazdı, bir yanda xəzan.
Dərdənib haqlıdan, haqsızdan yazan,
Əkbəroğlu kimi söz adamı var.

"Kəlbəcər harayı üsüdü mənə" kitabından Əli Əkbəroğlu Qurbanov.

Deputat Müşfiq Məmmədli gəncləri təbrik etdi

Müstəqil Azərbaycan Respublikası gənclərinin birinci forumundan 26 il ötür. Xalqımızın ümummilli lideri Heydər Əliyev əsasını qoyduğu "Gənclər günü"nin ilk forumundakı tarixi nitqi ilə dövlətimizin yeni gənclər siyasətinin traektoriyasını cızmış və bu istiqamətdə fəaliyyətin məzmun, forma və metodlarını müəyyənləşdirilmişdir. Ötən 26 il ərzində Azərbaycan gəncliyi həqiqətən mütəşəkkil qüvvəyə çevrilmiş, ölkənin ictimai-siyasi, iqtisadi və mədəni həyatında daha fəallıq göstərmişdir.

1997-ci ildə Ulu Öndərimizin "2 fevral - Azərbaycan gəncləri gününün elan edilməsi haqqında" Sərəncamı nəinki gənclərin, eləcə də bütün ölkə vətəndaşlarının böyük ruh yüksəkliyinə səbəb olmuşdur.

Bu gün Azərbaycanda bütün parametrlərə cavab verən sağlam gənclik yetişir. Onlar elm, mədəniyyət, səhiyyə, sənaye və digər sahələrdə böyük uğurlara imza atır, mötəbər idman yarışlarında ölkəmizin şərəfini qoruyaraq Azərbaycan Bayrağını yüksəklərə qaldırırlar.

Azərbaycan Respublikasının təhlükəsizliyini və müdafiəsini təmin etmək kimi müqəddəs vəzifəni yerinə yetirən Silahlı Qüvvələrimizin sıralarında xidmət edən hərbi qul-

Müşfiq MƏMMƏDLİ, Milli Məclisin deputatı

luçuların əksəriyyəti gənclərdir. Onlar Ulu Öndər Heydər Əliyevin ideyalarına həmişə sadıqdırlar, Vətən, xalq, dövlət qarşısında əsgəri borclarını şərəflə, ləyaqətlə yerinə yetirirlər. Ölkədə Siyasi, iqtisadi, hərbi, mənəvi istiqamətlərdə, gənc nəslin tərbiyə edilməsi istiqamətində məqsədyönlü siyasət aparılır. Məhz həmin gənclik Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə 44 günlük Vətən müharibəsində doğma torpaqlarımızı düşmən tapdağından azad etdi. Əbəs yerə deyil ki, Cənab Prezident Şuşada Cıdır düzündə bayram tonqalını alovlandırdıqdan sonrakı nitqini də məhz Azərbaycan gəncliyinə həsr etdi: "Hər kəs bilməlidir ki, əsas missiyanı

mənim prezidentlik dövrümdə yetişən gənclər yerinə yetiriblər, 2003-cü ildə uşaq olan gənclər yerinə yetiriblər. İlk növbədə, biz onlara borclu yuq, bütün Azərbaycan xalqına borclu yuq. Bütün xalqımız bu Qələbəni yaxınlaşdırırdı və bütün amillər birləşərək bu müharibənin nəticələrini şərtləndirdi".

Bu gün ölkəmizin döyünən ürəyi olan gənclər ölkə rəhbərliyinin daimi diqqət və qayğısı ilə əhatə olunur. Eyni zamanda gənclərimiz də Cənab Prezidentə, Dövlətə, Vətənə, ölkəmizə, doğma torpağımıza daim sədaqəti ilə öz bağlılıqlarını isbat edirlər.

Əziz gənclər! Azərbaycan xalqı hazırda tarixinin ən şərəfli dövrünü yaşayır. Azad edilmiş torpaqlarımızın yenidən bərpası, abadlıq-quruculuq işləri Möhtərəm Prezidentimizin rəhbərliyi ilə ən yüksək səviyyədə aparılır. Ərazi bütövlüyünü təmin etmiş dövlətimizdə qarşımızda duran mühüm vəzifələrimiz vardır. Əminəm ki, bu yolda da birlik nümayiş etdirərək bütün bilik və savadımızı, gücümüzü səfərbər edərək "Dəmir Yumruğu"un daim müvəffəq olması üçün əlmizdən gələni edəcəyik. Bu yolda hər birimizə uğurlar diləyirəm. Gününüz mübarək Azərbaycan Gəncliyi!!!

"Mən və Farsca" – Qeyri-fars iranlılar dil ayrı-seçkiliyinə dair təcrübələrindən yazır

İrənin qeyri-fars etnik icmalarına mənsub sosial media istifadəçiləri ölkədə etnik azlıqlara qarşı mövcud olan ayrı-seçkiliklər ilə əlaqədar kampaniya başladılar.

İrənin türk, ərəb, kürd, türkmən, bəluç, gilək, lur və digər etnik icmalarına mənsub istifadəçilər həyatlarının müxtəlif dövrlərində yaşadıkları ayrı-seçkiliklərə dair təcrübələrini "Mən və Farsca" həştəqi ilə paylaşdılar.

Hazırda Utah Universitetində fəlsəfə üzrə doktorluq təhsili alan Lida Sərəfraz öz Twitter səhifəsində Tehranda tələbə ikən gördüyü "irqi mikroaqressiyalar" haqqında yazıb.

"İranda qeyri-farslar səslərini ucaldıb və sonunda bu ölkədə gördükləri zülmə haqqında danışdılar. Bir türk olaraq, mən yaşadığım mikroaqressiyalar haqqında bir kitab yazma bilərəm," Sərəfraz yazıb. "Tehranda tələbə ikən, klassik fars ədəbiyyatı professorumuz dəfələrlə türklərin mədəniyyətsiz işğalçıları olduğunu söyləmişdi. Sinifdə bir neçə türk tələbə idik və onun irqçi ifadələrinə etiraz bildirdik. O bizimlə daha da pis davrandı və bizim adımızı 'milliyətçi türklər' olaraq universitetin təhlükəsiz-

lik qurumuna verdi."

Gilək icmasına mənsub Peymon adlı bir istifadəçi İrən toplumunda Giləklərə qarşı yayılmış damğalar və aşağılayıcı ifadələrdən bəhs edib.

O yazıb ki, "farsdilli medianın son yüzildə biz giləklərdən yaratdığı təsvir budur; qeyrətəzsiz rəştli, qorxaq rəştli, balıq başı yeyən rəştli və s. Fars toplumu da davamlı olaraq bu ifadələri dilə gətirir. Biz belə bir atmosferdə böyüdüük. Biz giləklərə deməyin ki, 'hamımız iranlıyıq' deməyin!"

Avstraliyada yaşayan tanınmış

iranlı kürd yazar Behruz Buçani "Mən və Farsca" kampaniyasını önəmli bir hadisə olaraq dəyərləndirib.

"Mən və Farsca ümumi mədəniyyət arenasında önəmli bir hadisədir. Bir neçə saat ərzində gilək, türk, ərəb və digərlərinə qarşı irqçi davranışlar, təhqirlər və aşağılamalar haqqında yüzlərlə acı xatirə və hekayə bu həştəq vasitəsilə qeyd edilib. Həqiqi İrənin nə olduğunu öyrənmək istəyirsinizsə bu həştəqi təqib edin!" Buçani öz Twitter səhifəsində yazıb.

amerikaninsesi.org

246 İŞİD terrorçusu məhv edilib

Suriya Demokratik Qüvvələrinin (SDQ) ərəb-kürd birləşmələri ABŞ-in rəhbərlik etdiyi beynəlxalq koalisiyanın dəstəyi ilə Suriyanın şimalındakı Əl-Həsəkə şəhərində baş verən toqquşmalarda 246 İŞİD terrorçusunu məhv edib. Bu barədə Suriyanın "Al-Vatan" qəzeti xəbər

verir. Yanvarın 20-də İŞİD terrorçuları terror təşkilatı üzvlərinin həbs olunduğu Suriya Demokratik Qüvvələrinin (SDQ) kürd birləşmələrinin nəzarətində olan Əs-Sina həbsxanasına hücum təşkil ediblər. SDQ komandanlığı bildirib ki, həbsxana tam nəzarətə götürülüb,

qalan terrorçular isə minə yaxın ərəb-kürd birləşmələrinə təslim olublar. Qəzet yazır: "Son məlumatlara görə, Əs-Sina həbsxanası və onun ətrafında baş verən qarşıdurmalarda 246 İD terrorçusu, silahlı birləşmələrin 79 döyüşçüsü və 7 mülki şəxs öldürülüb. **xalqcebhəsi.az**

Fəhsih Aloğlu MƏNALI BİR HƏYAT SÜRÜBDƏ GETDİN

Vəfalı bir ömür sürüb də getdin,
İnsanlardan dua alıbda getdin
Sevənin çox idi sevməyənin yox
Ömürdən bir ömür sürüb də getdin.

Həmişə alıbsan xeyir və dua,
İnamın tam olub daim ALLAHA.
Hörmətin olubdu bizim diyarda,
Ömürdən bir ömür sürüb də getdin.

Xalqına həmişə xidmət elədin,
Özünü hər yerdə sən çox sevdirdin.
Fağır füqərəyə yardım elədin,
Ömürdən bir ömür sürüb də getdin

Həyatı hər cürə yaşayıb getdin,
Sevinci kədərə qatıb da getdin.
Zamansız bizləri tərk edib getdin,
Ömürdən bir ömür sürüb də getdin,
Mənalı bir həyat sürüb də getdin.

Qalib Həsənoğlu

Deyiləmki

Çətin yollar keçmədimse
Özümə yurd seçmədimse
Bal suyundan içmədimse
Mən Laçınlı deyiləmki.

Yoxdu şirin anım orda
Qonaq imiş canım orda
Yoğrulsada qanım orda
Mən Laçınlı deyiləmki.

Kül başıma oğulmuşam
Öz içimdə boğulmuşam
Nolsun orda doğulmuşam
Mən Laçınlı deyiləmki.

Aşıq qardaş oxu burda
Yaşamışam axı burda
Keçdi ömrün çoxu burda
Mən Laçınlı deyiləmki.

Deyil

Xəyallarım dağlar aşır,
Sinəm üstə qəm yaraşır.
Ağlım çadır, dil dolaşır,
Həqiqətdir yalan deyil.

Daha yoxdur ovudanlar,
Ürəyimi soyudanlar.
Yana-yana unudanlar,
Birdə yada salan deyil.

Söküldü eşqimin himi,
Dərdlərimin yox həkimi.
Anamda əvvəlki kimi,
Mənə laylay çalan deyil.

İnsan ağac, illər yarpağ,
Töküb yerə çəkdirir dağ.
Üzməyincə qara torpağ,
Şirin canı alan deyil.

Kipriklərin şumlar əkə,
Gözlər ləkə leysan tökə.
Həsənoğlu əsir keçə,
Səndən şair olan deyil.
Həqiqətdir yalan deyil.

G o h a r M a m o Zimanê me şîrîn

Zimanê me şîrîn em hê zindî ne,
Bi hebûna teva em zindî mane.
Ne zulm, ne koçberî, ne enfala
Êşa xweva me hê ne helandine.

Zimanê me, em bi teva hê hene.
Dewlemendîya teva serbilindin
Çanda xweda asta baş dane,
Çimkî hebûna te pir kevnadare.

Em bédewlet bûn, lê hebû ziman.
Em neşikestîne û em zindî mane,
Êş û azarên me ser ziman mane,
Nivîs, stranên me de hunandine.

Zimanême em bi teva dijîn, hene,
Bi teva jîyan bi kurdî berdewame.
Kurdî ya me rastaqîn wê tim hebe-
Ev zimanê me weke şîrê dê helale.

Her çendî jî em bê dewlet bûne,
Zimanê me şîrîn te per daye me.
Em teva firrîyane, nav hêvî mane,
Hêlîna xwe jî bi te ve germ kirne.

Xwedêyo bese

Ev gefa gura qe tər nabe.
Helwesta wan xwînmijî e,
Axa me pîroz biherimîne,
Miletê me bîndest bimîne.
Axîn, kesera me xem nîne,
Şûra van gura ser me tûje,
Bo axa me gola xwîne be.
Pîs û kirêtin ev dijminê me,
Ji xwîna kurda qe tər nabe.
Miletê me hê jî zindî mane,
Lê ji derdên xwe nale- nale,

Çar alî ve nav dijmina de ne.
Cînartiya gura serê wan be,
Nanê me çevê wana bigire.
Ji dilfirehî, aştxawzî, dilsozî,
Ji dilpakîya me qismeta me-
Agir, şer, kul û mirina meye.
Bêje xwedê rastiya te kuye,
Dadgeha neheqa ku maye?
Min qet nedît dîsa dewletan,
Wek Kurdistan dest bi destê
Ewqas neyarên hov de here.
Min qet nedît dîsa yek millet-
Wek milletê me kezev reş be,
Gola xwîna wan ser axa wan
Sedan sala de berdeyam be.
Bêjin gunêh me qe çi bûye?
Ewqas sala xwedê nanihêre,
Bo evan hov dagirkerên me
Ne dadgehe û ne heq heyê?
Dunya hemî bédeng, dilsare!
Ji vî xemsarî tevizek tê te me.
Xwedêyo bes nîne wuha be?
Bese, bese, sebir me nemaye.
Ar, zarên dayîkên şehîdên me
Dawî nabe, şev û roj bêçarın,
Hewar, hewara wan tê te me.
Bese xwedê, dilê me nekevire,
Me wek evda xwedê binhêre.
Te me bi xwîna arî afirandîye,
Ez benî, me jî xwedî derkeve.

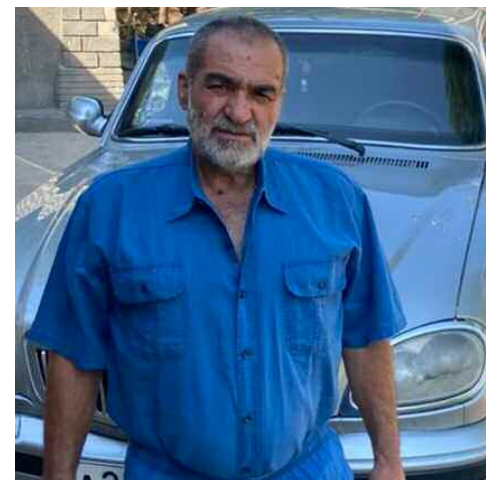
Ez çi bêjim, kêra bêjim?

Hilm û bêhna axa welat
Her kurdên me dikişîne.
Huba dil û kul derdê me
Tek azadîya Kurdistane.
Hê ji dema kal, bavê me
Eve eş, daxweza dilê me.
Wê kê derdê me bikişîne?
Çevê hemîya ser axa me
Tek berjewendîya xwe ne-
Çawa welatê me talanke.
Em ji bêçarî wan bawarin
Ji dilsozî nanê xwe didin.
Qey nanê me de xoy nîne,
Nanê me bo wan jehrîne.
Me got: tek çîyayê me ne
Ku pişta kurda tim digire.
Dagirkera ev jî pêhesiyan
Dar, daristanê ser çîya de
Ber çevên me dişewutîne.
Qey bo star mera nemîne.
Nalîn dilê neyaran bikeve,
Çiqas kîn nav dilê wan de
Dijî kurd û Kurdistan heyê?
Lê ka kîna nav dilê me de
Dijî dagirkerên me kurdan?
Em ji bêtifaqî tim tevlihev
Ne yekrêzî, ne yekîtya me,
Hetanî îro jî bêtifaq mane.
Nizam bîndestî para meye
An xîreta me qe nemaye?
Teko- teko serê xwe rakin,
Ev hêz têra me kurda nake.
Dijminê me ji çar alî ve ne,
Şev, roj me kurda dişopîne,
Her rengî me re zirara dide.
Rabin, bese halê me ev be,
Em hêzek mezinin bi hevra
Ger yekîtya milletê me hebe.
Bese bîndestî û bêtifaqî be-
An Kurdistan an mirina me,
An emê her der pinaber bin
Hêsir çavan de emê binalin,
Hewciye dewleta xwe bibin.
Serê me berjêre ji bédewletî,
De bese kurdno, bese şerme.
Dilê me tim tenge ji bîndestî,
Gilî û gazine me dawî nabe.
Kes xêncî me welat avanake!

Dem diçe, welat hê bîndeste.
Ez çi bêjim, kêra bêjim bese-
Miletê me nêçîra neyaran be.

Hey şivano

Hey şivano tu kuyî, de were,
Were hevek bilûra xwe lêxe,
Qeşengiya dilê xwe ve lêxe,
Awazek xweş bo me derxe,
Çevê minî azadîxwez ron ke.
Xewnên şîrîn jî ji min revîne,
Were miqamê xwe bilorîne,
Ev dilê meyî rezîl dermanke.
Serê xwe ser sîngê mi dayne,
Dengê dilê min tu guhdarke,
Bo awaza bilûra te xweş be,
Ji dengên sîngê min û te be,
Wek şereba hinar me geşke.
Hilbet dilê min û te hêsa be.
Fireya xwe miqamê me lêxe.
Yên me kurdan herî xweş e,
Êş, azarê me ji holê derdixe,
Nav jîngeha me de bela dike.
Ev kezava me reşkirî, daxkirî
Bilûra xwe ve hevek hêsake.
Evan neyaran me rezîl kirine.
Hindik nîne bêminet, bêîsav
Mal, milkê me dizî û zefkirî,
Îjar dîroka me jî pê buxdana,
Bi şedehên xwe derewîn ve
Xwedî derketine, minet tîne,
Tê bê ne ew, em barbarî ne.
Ev dunya pê de jî derewîne.
Axx, şivano bilûra xwe lêxe
Hevek derd, kula hêsa bike.
Hilbet xwedê ji me vegere,
Çerxa felekê jî çep nezivire.
Hêvî tenê ser xwedê maye.
De lêxe şivano, bilûrê lêxe.
Bilûra kurdî melhema dil e.

Evdille İbrahim Şemoyî

ZİMANÊ KURD

Zimanê me bi kurdiye.
Xwedê mera ew şandîye.
Tev me kurdî axivîye.
Bijartîye zimanê kurd.

Hem şîrîna tam şekirî.
Tamê devê me xweş kirî.
Bê vê emin kurdê mirî.
Netemirî, zimanê kurd.

Dayikê em kirine hîn.
Pê mezin bûne Mem û Zîn.
Me pê da hev hub û evîn.
Nabe xemgîn, zimanê kurd.

Ahmed Xanî, Feqîyê Teran.
Li ser bûne alim, hozan.
Hey zimano ez heyran.
Bike xandan zimanê kurd

Îro hat roja xîretê.
Deng bidne kurd bi şîretê.
Şadkin evê ezîmetê .
Hey milletê, zimanê kurd

Doğum tarixi:

1833-cü il

Doğum yeri: Şuşa

Vəfatı: 1918-ci il

Vəfat yeri: Şuşa

Mir Möhsün Nəvvab

Azərbaycanın Şuşa şəhərində yaşayıb-yaratmış şair, rəssam, xəttat və musiqişünas alim.

Şuşa

Şuşa şəhəri həmişə Azərbaycanın mədəniyyət mərkəzlərindən olub. Məşhur alim, musiqişünas Firidun Şuşinskiyə görə, XIX əsrdə bu kiçik şəhərdə 95 şair, 22 musiqişünas, 38 peşəkar müğənni, 16 rəssam, 5 astronom, 18 memar, 16 həkim yaşamışdır. Şəhərdə ona yaxın ədəbi, musiqi və digər cəmiyyətlər, ondan artıq mədrəsə və müxtəlif tipli məktəb fəaliyyət göstərirdi. Dağlar qoynu Şuşada orta əsrlər elm, incəsənət və mədəniyyət ənənələri Azərbaycanın hər yerindən daha artıq dərəcədə özünə qərar tuta bilib.

isə, Nəvvab sonuncu kimyagərlərdən, münəccimlərdən və köhnə məktəbə mənsub rəssamlardandır.

O 1833-cü ildə Şuşada Hacı Seyid Əhməd ailəsində doğulmuş və bütün ömrü boyu doğma şəhərindən kənara çıxmamışdır. İlk təhsilini ruhani məktəbində alan Nəvvab ərəb, fars, türk dillərini mükəmməl mənimsəmiş, sonra isə Abbas Sarıcalı mədrəsəsində astronomiya, kimya, riyaziyyat və digər elmlərin əsaslarına yiyələnmişdir.

Uzun ömrü boyunca Nəvvab Şuşanın mədəni və ictimai həyatında fəal iştirak edib. Şerlər yazmış, özünün açdığı mətbəədə kitablar nəşr etmiş, məktəblərdə dərs demiş, elm və incəsənətin müxtəlif sahələrinə həsr olunmuş iyirmidən artıq kitab yazmış, "Məclisi-fəramuşan" adlı ədəbi, "Məclisi-xanəndə" adlı musiqi məclisləri qurmuşdur. Şairlərdən Abdulla bəy Asi, Fatma xanım

Kifayətül-ətfal, Nurül-Ənvar" və Pəndnamə kimi kitablarında da öz əksini tapmışdı. Qarabağ və bütün Azərbaycan incəsənətinə ən böyük töhfəsini isə Nəvvab heç şübhəsiz, öz bədii yaradıcılığı ilə vermişdi. Bir çox akvarel rəsmləri, kitab miniatürləri və bir neçə bina və məscidə vurduğu naxışlar bizə yadigar qalmışdır.

Mir Möhsün Nəvvabın məşhur musiqi traktatı Vüzuhül-ərqam ilk dəfə 1913-cü ildə Bakıda nəşr olunmuşdur (Onun musiqiyə həsr etdiyi Keşfül-həqiqəti-məsnəvi əsəri də məlumdur). Həmin risaləsində Mir Möhsün ayrı-ayrı muğamların, bəzi dəstgahların mənşəyi və onların adlarının kökü haqqında məsələləri araşdırır, muğamların şer mətnləri ilə əlaqəliliyi, ifaçı ilə dinləyicinin qarşılıqlı münasibətləri, akustika baxımından onların optimal yerləşməsi problemlərinə toxunur. Nəvvab ilk dəfə olaraq, dəstgah terminindən istifadə edir, o vaxt

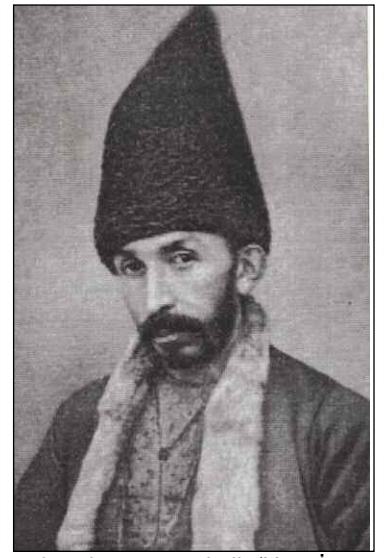
Nəvvab yaradıcılığının tədqiqinə həsr etmiş musiqişünas Zemfira Səfərova yazır: "Vüzuhül-ərqam keçən əsrdə yalnız Azərbaycanda deyil, bütün Şərqi ölkələrində muğam ifaçılığının və musiqi incəsənətinin vacib məsələlərindən bəhs edən qiymətli bir musiqi əsəridir."

Nəvvab 1918-ci ildə Şuşa şəhərində dünyasını dəyişəndə artıq Azərbaycanda və onun hüduqlarından qıraqlarda yaxşı tanınırdı.

wikipedia.org

Hörmətli oxucular, öz dövründə baş verən hadisələrin şahidi olan 1905-1906-cı illərdəki erməni - müsəlman qırğınına qələmə alaraq, nəşr etdirdiyi "1905-06-cı illərdə Erməni-Müsəlman davası" adlı kitabını hissə-hissə qəzetimizin saylarında sizə çatdıracağıq!

İzzətli və mehriban qardaşlarım, hüzurunuza böyük ehtiramla, Nəvvab Mir Möhsün

qədər davam etmişdi (Xan İrana aparılarda orada vəfat etmişdi (Ancaq deyilənə görə, Pənah xan İranda vəfat etməsinə baxmayaraq, vəsiyyətinə görə onu gətirib Ağdamda İmarətdə dəfn etmişlər).

Pənah xandan sonra İbrahim Xəlil xan öz atasının yerində oturub hökmdarlıq etmişdir. İbrahim Xəlil xan Qalanın (xalq arasında Pənahabad şəhəri Qala adı ilə məşhur idi) abadlığına böyük əhəmiyyət verərək onun ətrafında çoxlu kəndlər salmışdı. Bununla da get-gedə onun xanlığı qüvvətlənmiş və özü böyük şöhrət tapmışdı.

İran padşahı Ağa Məhəmməd şah Qacar saysız qoşunla Qarabağa hücum etdikdən sonra Qalaya daxil olarkən İbrahim Xəlil xan Dağıstan tərəfə qaçmışdır. Ağa Məhəmməd şah Qacar isə xanın oğlu Məhəmməd Həsən ağanın evini özünə iqamətgah seçmişdi. Ağa Məhəmməd şah Qacar bir gün Səfərəli adlı bir nökrəni cinayət etdiyinə görə hədələyib, buyurur ki, sabah müqəssirlərin hamısının başını kəsdirib bir minarə tikdirəcək və Səfərəlinin başını lap yuxarıda qoyduracaq. Həmin Səfərəli şahın qapısında keşikçi durardı. O gecə bir yoldaşı ilə birlikdə gecədən xeyli keçdikdən sonra şahın yatdığı evə daxil olub, xəncər ilə şahın qarnını yırtıb öldürürlər.

Bu hadisə hicri 1211-ci (miladi 1796) ildə baş vermişdi. Şah öldürüldükdən sonra qoşun dağılıb İrana qayıtdı və İbrahim Xəlil xan gəlib öz yerində qərar tutdu. Ağa Məhəmməd şahın vəliəhdi Fətəli şah hadisədən xəbərdar olduqdan sonra oğlu Abbas Mirzənin sərkərdəliyi ilə yenidən Qarabağa qoşun yeritdi. Bu əhvalatdan xəbər tutan İbrahim xan qorxuya düşdü. Dərhal öz oğlu Məhəmməd Həsən ağanı Gəncəyə rus sərdarının yanına göndərərək ondan kömək istədi.

Rus sərdarı on min qoşun götürüb Məhəmməd Həsən ağa ilə birlikdə Qarabağa gəldi. İbrahim Xəlil xan əmirilərdən və cəbrayılılardan bir qədər atlı götürüb rus sərdarının qabağına gəldi. Görüşdən sonra onlar Araz çayı tərəfə İran qoşununun qarşısına hərəkət etdilər. Aslandüz deyilən yerdə İran qoşunu ilə qarşı-qarşıya gəlib, bir az döyüşəndən sonra azsaylı İran qoşunu geri çəkilib İrana qayıtdı. Vuruşdan sonra İbrahimxəlil xan öz atlıları və rus qoşunu ilə birlikdə geri dönüb qalaya tərəf üz qoydular. Gəncə-Qarabağ yol ayrıcına çatarkən rus sərdarı irəli çıxıb xanla əl tutduqdan sonra dedi ki, cənabınızın Qalasını çox tərifləyirlər.

Araşdırır: Tahir Süleyman (Ardı gələn sayımızda)

Mir Möhsün Nəvvab kimdir?

Zəngin kitabxanalarda xəttatlar kitabların üzünü köçürür, rəssamlar şəhər binalarının divarlarına

Kəminə, Məşədi Eyyub Baqi, Xan Qarabaği, Abdulla Həsən Şahid, ifaçı və müğənnilərdən Hacı Hüsü,

Qarabağda məlum olan altı dəstgahın adını çəkir: Rast, Mahur,

mərhum Hacı Seyid Əhməd Ağamirzadə Qarabaği oğlu ərzihval edir ki, bu vaxtlar, yəni hicri 1323-cü (miladi 1905) ildə Qafqaz vilayətində və bir para xarici ölkələrdə ermənilərlə müsəlmanlar arasında baş vermiş iğtişaşların və qırğınların bir parçasını müxtəsər şəkildə yadigar qalmaq üçün Azərbaycan türkisində qələmə aldım.

Əvvəla, bunu bilmək lazımdı ki, Qafqaz vilayətləri müsəlman padşahlarına, ələxsus, İran şahlarına tabe olub. Elə ki, Qafqaz vilayətlərində, o cümlədən, Azərbaycanda ayrı-ayrı xanlıqlar yaranaraq İran tabeliyindən çıxdılar, bu zaman, yəni hicri 1161-ci (miladi 1748) ildə Pənah xan Bayatda bir qala tikdirdi. Bir az müddətdən sonra həmin qalanı tərk edib hicri 1165-ci (miladi 1751) ildə Tərnəkütdə başqa bir qala bina etdi. Beş il istər-istəməz o qalada qaldı. Əyanlar Pənah xanın bu qalaya meylsiz olduğunu hiss edib ona müraciət etdilər ki, əgər məsləhət bilsəniz, gözəl havası olan səfəli, hündür bir yer var ki, orda yeni bir qala tikdirərdin. Ora müdafiə baxımından da münasib bir mövqedə yerləşir. Pənah xan öz əyanları ilə gəlib həməni yerə baxarkən gördü ki, ora hündür bir yerdir, dörd ətrafı uca qayalar və dağlarla əhatə olunmuşdur. Uçan quşlardan başqa insan və heyvan həmin qayalarla qalxıb enməyə qadir deyil. Bura yalnız iki tərəfdən – şərqdən və qərbdən gediş-gəliş yolları var. Pənah xan həmin yeri bəyənil bildirdi ki, çox yaxşı möhkəm şəhər yeridi. Lakin nə fayda ki, kifayət qədər axar suyu və çayları yoxdu. Sonra xanın əmri ilə kənkənlər gəlib orada bir neçə yerdə quyular qazdılar. Quyulardan yaxşı su çıxdı. Lakin şor idi.

Hicri 1170-ci (miladi 1756) ildə Pənah xanın əmrinə əsasən həmin yerdə bir qala tikildi və həmin qala Pənahabad qalası adlandırıldı. İndi həmin qalaya Şuşa qalası deyirlər. Get-gedə həmin qala abadlaşdıraraq şəhərə çevrildi. Burda ərxbana tikdirilərək pul kəsilməyə başladı. Burda sikkələr kəsilirdi. Qarabağda Pənah xanın hakimiyyəti İran padşahının onu İrana aparana

nəqşlər vurur, kitablara miniatürlər çəkirdilər. Xalça emalatxanalarında sonralar dünyanın ən böyük muzeylərinin bəzəyi olacaq xalçalar toxunurdu. Musiqiçilər Qarabağ muğam məktəbinin adını daim uca tuturdular. Bəlkə də məhz buna görə XIX əsrin ortalarında Azərbaycanın hər yerində kapitalist münasibətləri cücərən və yeni təfəkkür yaranan bir zamanda orta əsrlərə məxsus elmi biliklər sistemində sahib ensiklopediyaçı alim Mir Möhsün Nəvvab bu şəhərdə yaşayıb-yaradır. Görkəmli musiqiçi, şair, rəssam, xəttat, münəccim, kimyaçı və riyaziyyatçı olan Mir Möhsünü əsərlərinin məzmunu, səviyyəsi və həcmi etibarilə həqiqətən də orta əsrlərin sonuncu ensiklopedist alimləri dəstəsindən hesab etmək mümkündür. Hərçənd ki, o, Şuşanın ictimai həyatında həmişə qabaqcıl, o dövr üçün mütərəqqi mövqələrdə durmuşdur.

Həyatı**Şuşanın Mamay məhəlləsində Nəvvabın evi**

İndi Mir Möhsün Nəvvabın ilk öncə musiqişünas, Azərbaycan dilində yazılmış "Vüzuhül-ərqam" ("Rəqəmlərin izahı") risaləsinin müəllifi kimi tanınırlar. Ən yaxşı klassik ənənələr ruhunda qələmə alınmış həmin əsər Şərqdə bu qəbildən yaradılmış son risalələrdən biridir. Azərbaycanda

Məşədi Cəmil Əmirov, İslam Abdullayev, Seyid Şuşinski və başqaları həmin məclislərin üzvləri idilər. Bu cəmiyyətlər Azərbaycandakı digər eyni məqsədli məclislər Şuşadakı "Məclisi-üns", Şamaxıdakı "Beytüs-Səfa", Bakıdakı "Məcməüş-şüəra" ilə sıx əlaqələr saxlayırdı.

Yaradıcılığı**"Keşfül-həqiqəti-məsnəvi" (birinci səhifəsi)**

Mir Möhsünün əsərləri içərisində "Təzkireyi-Nəvvab" toplusu daha artıq maraqlıdır. Burada XIX orta əsrlərdə Qarabağdan çıxmış 100-dən artıq şairin həyatı və yaradıcılığı haqqında məlumatlar toplanmışdır. Təzkirə 1913-cü ildə Bakıda kitab şəklində nəşr olunmuşdur.

Nəvvab riyaziyyat, kimya və astronomiya ilə maraqlanırdı. O öz evində iki teleskop qoyaraq, kiçik bir rəsədxana və kimya laboratoriyası yaratmışdı. 1899-cu ildə dərslik kimi qələmə aldığı "Kifayətül-ətfal" kitabında o, göy cisimlərinin yerləşməsi və günəş tutulmaları haqda cədvəllər tərtib etmişdir. Alim kimya laboratoriyasında şagirdləri ilə sınaqlar keçirir və orta əsrlərdə yaşamış kimyagərlər tərəfindən verilən nüsxələri yoxlayırdı. Nəsihətnamə əsərində cavanlara verdiyi nəsihətlərin sayı 500-dən artıq idi. Tanınmış pedoqoq və alimin etik görüşləri müəyyən mənada onun

Şahnaz, Rahavi, yaxud Rahab, Çahargah və Nəva. Nəvvabın sözlərinə əsasən, ifa olunan dəstgahın tərkibi bir çox hallarda ifaçının zövqündən və qabiliyyətindən asılı olur. Alim həmin əsərində Qarabağ musiqiçiləri tərəfindən ifa olunan 82 mahnı nə muğamın adını çəkir. Mir Möhsün bir neçə muğamın mənşəyini və onların adının etimologiyasını araşdırır. Belə ki, Azərbaycan, Nişapur, Zəbuli, Bağdadi, Şirvani, Qacarı, Şah Xətai və başqa muğamların adlarını onların yaranmasında rol oynamış şəxslərlə və yer adları ilə əlaqələndirir. Rast muğamını bahar mehi, Rəhavini yağış damlaları, Çahargahı ildırım çaxışı, Dügahı fontan vuran bulaqlarla, Humayunu quşların uçuşu, Nəvanı bədbəxt sevgililərin ah-naləsi, Mahuru suların şiriltisi, Şahnazı bülbüllərin cəh-cəhi, Üşşaqı quşların havada süzməsi, Üzzalı meteoritlərin hərəkəti ilə əlaqələndirir.

Muğamların emosional təsiri haqqında Nəvvab yazır ki, Üşşaq, Busəlik və Nəva şücaət və hünər göstərməyə ruhlandırır, Bozarq, Rahavi, Zəngülə, Zirəfkəndi, Hüseyini kədərli duyğular oyadır. Nəvvab musiqinin müalicəvi əhəmiyyəti barədə də bir sıra maraqlı fikirlər söyləyir. Əsər bu sözlərlə bitir: "Bu risalə Vətən elminin qüdrətini artırmaq məqsədilə yazılmışdır."

Ömrünün bir neçə onilliyini

1947-ci il. Mustafa Bərzani və onun kürd peşmərgələri Azərbaycanda

1946-cı ilin dekabrında İranda Mehabad respublikası süqut edir. İranın baş nazir Qəvame-Səltənə ilə Mehabadın lideri Qazi Məhəmməd arasında avqustda Tehrandə bağlanmış razılaşma pozulur və şah qoşunları həm Təbrizi, həm də Mehabadı ələ keçirir. 1947-ci ilin 30 martında Qazi Məhəmməd, qardaşı Sədr Qazi və Mehabad respublikasının müdafiə naziri Seyf Qazi dar ağacından asılır.

Şah qoşunlarına qarşı müqaviməti yalnız respublikanın Baş komandanı, general Mustafa Bərzani davam etdirir. 44 yaşlı Bərzani sonunda qüvvələr nisbətinin bərabər olmadığını və məğlubiyyətin qaçılmazlığını anlayaraq İrani tərk etmək və SSRİ-yə keçmək qərarına gəlir. 1947-ci ilin iyununda o, silahlı dəstəsi ilə Naxçıvanla sərhədi keçərək Azərbaycan ərazisinə, Culfaya daxil olur. Beləliklə, Bərzaninin və tərəfdarlarının 12 il davam edən SSRİ dövrü başlayır. Həmin dövrün bir neçə ili Azərbaycan SSR-də keçir.

* * *

SSRİ ərazisində dəfələrlə Bərzani ilə ünsiyyətdə olmuş əfsanəvi Sovet əks-kəşfiyyatçısı Pavel Sudoplatov (1907-1996) özünün 1990-cı illərdə işıq üzü görün "Xüsusi əməliyyatlar" adlı memuarlarında xatırlayır: "Bərzani SSRİ-yə gəlməzdən bir müddət əvvəl İrandakı kürd üsyançıların rəhbərləri şahın qurduğu tələyə düşürlər: onlar danışıqlar üçün Tehrana çağırılır, burada həbs edilir və edam olunurlar. Yalnız Bərzani həmin qismətdən qaça

bilir. Şah onu danışıqlara dəvət edəndə, Bərzani cavab verir ki, yalnız bir halda Tehrana gələ bilər - əgər şah özünün ailəsini girov kimi Bərzaninin mənzil-qərgahına göndərsə. Şahla ilkin danışıqlar davam edən müddətdə isə o, qüvvələrinin böyük hissəsini İranın şimal rayonlarına, SSRİ ilə sərhədin yaxınlığına yerləşdirir".

1947-ci ilin iyununda SSRİ Daxili işlər nazirinin müavini Vasili Ryasnoy Staline məruzə edir: "Bu ilin 15 iyununda Naxçıvan 41-ci sərhəd dəstəsinin hərbi müşahidəsinə görə, Sovet-İran sərhədindən cənub-qərbində İran təyyarələri peyda olaraq Ağgöl gölündən (İran) cənuba doğru uçuşlar keçirib. Onlar bizim ərazilərimizə 200 metrə qədər məsafədə daxil olublar. Elə həmin dövrdə bir neçə bomba partlayışı da qeydə alınıb".

Qonşuların qeyri-adi hərbi fəallığının səbəbləri Moskva üçün sirr deyildi. Vasili Ryasnoyun həmin məruzəsində deyilirdi: "Əldə olunmuş bilgilərə görə, İran Kürdüstanında, Uşnu rayonunda (Urmiyə gölündən cənub-qərbə) 1947-ci ilin martından başlayaraq İran hökumət qoşunları ilə İraqdakı bərzan tayfasının tərk silah olmaqdan imtina etmiş üzvləri arasında hərbi əməliyyatlar başlayıb. Kürd bərzan tayfası 1945-ci ildə İraqdan köçərək İranda məskunlaşıb".

Beləliklə, əvvəl İraqda, sonra isə İranda məğlubiyyətə düşər olmuş molla Mustafa Bərzani kor dalana sıxışdırıldığını yaxşı anlayaraq yeganə qurtuluş yolunu Azərbaycan ərazisinə keçməkdə görürdü. Onun hərbi birlikləri Maku yaxınlığında şah qoşunlarını məğlub edərək SSRİ sərhədinə doğru hərəkət edirdilər.

Pavel Sudoplatov memuarlarında sərhəddə toplaşmış Bərzani tərəfdarlarının sayı barədə yazır: "Sərhədi keçən Bərzani tərəfdarlarının sayı 2 minə yaxın döyüşçüdən ibarət idi, elə bir o qədər də onların ailə üzvləri vardı". Ancaq digər Sovet əks-kəşfiyyatçısı - Vadim Udilov isə özünün "SSRİ-də terror aktları və təxribatlar" kitabında onların sayının 500 nəfər olduğunu yazır.

İyunun 15-də İran təyyarələrinin bombardmanı altında Araz çayı boyu sərhədə ilk kürd dəstəsi yaxınlaşır. Dəstədən 2 nəfər Sovet sahilinə keçərək Mustafa Bərzaninin Staline

keçməsinə göstəriş verir. Bu vaxt kürdlər silahlarının bir hissəsini İran tərəfdəki qamışlıqlarda gizlədərək sərhədi keçirlər. İyunun 19-da SSRİ Daxili işlər nazirliyi əməliyyatın

nəticələrinə dair Staline məlumat göndərir: "İyunun 18-i axşama qədər Molla Mustafa Bərzaninin başçılığı altında kürd dəstəsi Sovet ərazisinə keçib. Onların ümumi sayı 499 nəfərdir. Kürdlərdən götürülüb:

303 tüfəng, 5 avtomat, 55 tapança, 54 qumbara, 13 binokl, 13 min patron. Saxlanılmış kürdlər Naxçıvan şəhərinə aparılıb və burada sərhədçilərin mühafizəsi altındadırlar".

İran sərhəd komissarı tezliklə Sovet həmkarına müraciət yollayaraq Bərzani və tərəfdarlarının təhvil verilməsini təklif edir. Müraciətdə deyilirdi: "Dostluq münasibətlərimizin pozulmaması naminə xahiş edirik ki, 400 əclafı geri qaytarasız". Ancaq Sovet tərəfi bu xahişə məhəl qoymur. Bununla da, Bərzaninin və onun kürdlərinin əvvəlcə çox qısa müddət çəkəcəyi fərz edilən, ancaq 12 ilə qədər davam edən "Sovet dövrü" başlayır.

* * *

Bir müddət Culfada saxlandıqdan sonra, kürdlər Abşerond yerləşdirilirlər. Bərzani isə qısa müddət Şuşada qalır, sonra isə Bakıya köçürülür. Onun Sovet rəhbərliyinə "sosializm uğrunda mübarizəyə hazır olduğuna" dair söylədiyi nitqlər isə istər Mircəfər Bağırovda, istərsə də Moskvadan gələn emissarlarda xəff ironiya doğrur. Sovet tərəfində əsas təəccüb yaradan cəhətlərdən biri kürdlərdə çox güclü inkişaf etmiş tayfa-nəsil münasibətləri idi. Onlar Bərzanini az qala ilahiləşdirirdilər və bu cür geridə qalmış ictimai münasibətlərlə sosializm quruculuğuna dair vədlər qətiyyən bir-birinə uyşmurdu.

Odur ki, Sovet rəhbərliyi bu arxaiq münasibətləri heç olmasa yumşaltmaq, kürdlərin cəmiyyətə assimilyasiyasına nail olmaq üçün hətta kürdləri Bərzanidən bacardıqca təcrid də edirdi. Üstəlik, kürdlərin arasında kommunist təbliğatı aparmaq, yaxud oraya öz adamlarını salmaq cəhdləri də uğur gətirmirdi - kürdlər yadlar üçün qapalı idilər. Bununla bağlı, Pavel

Sudoplatov bir epizodu da xatırlayır - artıq Daşkənddə olanda onların Bərzaninin əhatəsinə informator yerləşdirmək cəhdləri həmin şəxsin izsiz-tozsuz yoxa çıxması ilə nəticələnir.

* * *

1947-ci ilin payızında Sudoplatov Bərzani ilə görüşüb danışmaq üçün nazir Abakumov tərəfindən Bakıya göndərilir. O, memuarlarında bu barədə yazır:

"Mən Bərzaniyə TASS-ın (Sovet İttifaqı Teleqraf Agentliyi) baş direktorunun muavini və Sovet hökumətinin nümayəndəsi kimi təqdim olundum. əyatımda ilk dəfə idi ki, əsl feodal ilə rastlaşdım. Bununla belə, Bərzani mənə fərasətli siyasətçi və təcrübəli hərbi rəhbər təsiri yaratdı. O dedi ki, son yüz ildə kürdlər farslara, iraqılara, türklərə və ingilislərə qarşı 80 dəfə üsyan qaldırıb və onların 60-ından çoxunda kömək üçün Rusiyaya müraciət edərək adətən yardım alıblar. Cavab olaraq mən elan etdim ki, Sovet tərəfi Bərzaninin və onun zabitlərinin bizim hərbi məktəb və akademiyaımızda xüsusi təlim keçməsinə razıdır. Həm də ona bildirdim ki, kürdlərin Azərbaycandan Orta Asiyaya köçürülməsi müvəqqəti xarakter daşıyır və onların Kürdüstana qayıtmaqları üçün şərait yetişənə qədər davam edəcək..."

Sudoplatov xatirələrində daha bir maraqlı məqama toxunur: "Abakumov mənə Bərzani ilə söhbətlərin nəticələrini, habelə Stalinin kürdlərin hərbi tədris müəssisələrində təhsil almalarına razılıq verdiyini Mircəfər Bağırovla bölüşməyi qadağan etmişdi. Məsələ ondadır ki, Bağırov Bərzanidən və onun adamlarından İran Azərbaycanında vəziyyəti stabilizasiya etmək üçün yararlanmaq niyyətindəydi. Ancaq Moskvada fərz edirdilər ki, Bərzani İranda yox, məhz İraqda daha lazımlı ola bilər - oradakı ingilispərəst rejimi devirmək üçün..."

* * *

1947-ci ilin oktyabrında Bərzani Azərbaycan kommunistlərinin rəhbəri Bağırova öz məktub-memorandumunu yollayır. O, Bağırovdan aşağıdakı məsələlərə münasibət bildirməsini xahiş edir:

"1. Tərəfdarlarım ilə görüşməyə icazə verilməsi.

2. Onların təhsili üçün şəraitin yaradılması.

3. Aylıq bülletenin çapının təşkil edilməsi.

4. BMT-yə kürdlərə münasibətdə yeridilən ədalətsiz siyasətlə bağlı şikayətin göndərilməsi.

5. Stalinlə görüşün təşkil olunması".

Noyabrın 15-də o, Bağırova daha bir məktub yollayır. Bərzani məktubunda Bağırovu "Şərqi xalqlarının rəhbəri" adlandırır. "Biz taleyimizi Sovet dövləti ilə bağlamağı vacib saydıq, çünki, bu hakimiyyət azadlığın dayağı və xalqların ümididir", - Bərzani yazır. Həmin məktubunda o, "çox məşəqətli, incidilmiş və təhqir olunmuş vəziyyətə düşən azadlıq hərəkatı döyüşçülərinə diqqət ayırmasını" xahiş edir.

(Ardı var)

Məmməd Süleymanov

Mesrûr Barzanî: Xelkê Kurdistanê bi taybet kurdên Êzîdî ji kuştina rêberê DAIŞê kêfxweş in

Serokwezîrê Herêma Kurdistanê Mesrûr Barzanî kêfxweşiya xwe ji bo kuştin û jinavbirina rêber û xelîfeyê DAIŞê, Ebû Îbrahîm El Haşimî El Qureyşî yê bi nasnavê "Hacî Ebdullah" nîşan da.

Şeva borî, hêzên artêşa Amerîkayê, li bakurê Sûriyê çûn ser xaniyekî sê qatî, ku rêber û xelîfeyê DAIŞê, Ebû

Îbrahîm Qureyşî xwe tê de veşartibû.

Li gor ragihandina fermî ya Amerîkayê, di dema êrîşê de Ebû Îbrahîm El Haşimî El Qureyşî xwe teqandiye û ji ber vê yekê jin û zarokên wî jî canê xwe ji dest dan.

Li ser vê mijarê, Serokwezîrê Herêma Kurdistanê Mesrûr Barzanî li ser hesabê xwe yê Twitterê, pîrozbahî li operasyona Serokê Amerîkayê Joe Biden û artêşa Amerîkayê kir.

Serokwezîr Mesrûr Barzanî diyar kir: "Xelkê Kurdistanê bi giştî û bi taybetî Êzîdî kêfxweş in bi jinavbirina wî terorîstî."

Herwiha destnîşan kir; hîn jî metirsiya terorê bi dawî nebûye û divê ji bo berdewamiya şerê teror û jinavbirina şûnwarên wê terorê, Amerîka û hevpeymanên wê berdewam bin di piştevanîkirina hêzên Pêşmerge de.

Herwiha destnîşan kir: "Jinavbirina terorîst Ebû Îbrahîm El Qureyşî li vê navçeyê, ku Qureyşî gelek zirar gihandiye wê, ji aliyê xelkê Kurdistanê bi giştî û xûşk û birayên me yên Êzîdî bi taybetî, pêşwazî lê tê kirin. Jenosîd û karên têkder û wêrankariyên Qureyşî bi dawî hat. DAIŞ tûşî şikesteke din hat."

Serokwezîr Mesrûr Barzanî diyar kir: "Ez ji Amerîka û Hevpeymaniya Navdewletî daxwaz dikim di programa rahênan û pirçekkirina hêzên Pêşmerge û artêşa Iraqê de berdewam bin. Hîn jî gefa vê grûpa terorîst bi dawî nebûye."

BasNews

Silêmanî.. Merasîm ji bo şehîdên Heseke

Bi amadebûna xanim Şenaz Îbrahîm Ehmed endama desteya kar di Buroya Siyasî ya Yekîtiya Niştimaniya Kurdistanê û serperiştiya Navenda Rêkxistinên Silêmaniyê bo Yekîtiya Niştimaniya Kurdistanê, îro pêncşemê merasîmeke taybet bi boneya bîranîna şehîdên Heseke ku berî çend rojan êrîşeke DAIŞê şikandibûn, hat lidarxistin. Di merasîmê de ku hejmarek ji kesayetiyên siyasî û

nûnerên Rêveberiya Xweser a Rojavayê Kurdistanê amade bûn, Xanim Şenaz Îbrahîm Ehmed gul li berdem wêneyên 121 şehîdan danîn û xemgîniya xwe ji bo malbatên şehîdan anî ziman. Ji bo birîndaran cansaxiya lezgîn xwest. Wê tekez kir ku "Şehîd serbilindiya me û serbilindiya hemû azadîxwazên cîhanê ne."

Di merasîmê de metirsiya berdewamiya gefên terorîstan, rewşa Rojavayê Kurdistanê û bûyerên Heseke û wêrekiya Hêzên Sûriyeya Demokratîk ku karîn bi girtina hemû kesên ku ji zindana Heseke reviyane, êrîşeke terorîstan têk şikandin, ronî kirin.

pukmedia.com

Serok Barzanî ji bo çareseriyê pirsgirêkên Iraqê destpêşxeriyek ragihand

Serok Mesûd Barzanî peyamek ji bo raya giştî ya Iraq û Kurdistanê belav kir û di wê peyama xwe de destpêşxeriyek ragihand.

Îro 31.01.2022yê Serok Barzanî peyamek belav kir û ragihand: "Ji bo çareseriyê pirs-girêkan û pêkanîna atmosfêreke guncaw û baş ji bo proseya siyasî ya Iraqê, min destpêşxeriyekî siyasî aşkera kiriye û di çarçoveya wê destpêşxeriyê de min pêşniyar kiriye, birêz Nêçîrvan Barzanî û birêz Mihemed Helbûsî serdana cenabê seyîd Muqteda Sedir bikin, û li ser çawaniya berdewambûna proseya siyasî û nehiştina astengiyan

bişewirin." Di beşeke din a peyama xwe de Serok Barzanî dibêje: "Hêvîdar im ev destpêşxeriyê

encamên wê erênî bin û di berjew-endiya Iraq û hemû pêkhatayan de be."

Hewlêr-KDP.info

Li Alma Ataya Qazaxistanê Konferansa Bîranîna 90 saliya Nadir Nadirov

herdu kurên Eliyê Evdirehman; Silhedînê Elî û Fexredînê Elî, karsazên kurd Ezîmê Şemo, Refîkê Aqûbê Îbrahîm û beşek ji maqûl û giregirên din ên kurdan û qazaxan beşdarî konferansê bûn.

Di konferansê de beşdarên kurd û qazax li ser Nadir Nadirov axivîn, behsa ked û xebata wî ya salan kirin û diyar kirin ku Nadirov ne tenê ji bo kurd û qazaxan, lê ji bo ser-

4ê Sibata 2022yê, ji bo bîranîna 90 saliya Akademîsyen û Profesore navdar Nadir Nadirov, li Alma Ataya Qazaxistanê konferanseke bîranîne pêk hat.

Konferansa navborî bi pêşengiya "Yekitiya Kurdên Qazaxistanê – Berbangê" û malbata Nadir Nadirov; bi amadebûna gelek kurdên naskirî, akademîsyen û profesorên

anserê dinyayê mirovekî gelekî mezin e û di warê zanyarî û ilmê de cihê wî zû bi zû nayê dagirtin.

Mêvanên konferansê ji aliyê endamên malbatê; Barî Nadirov, Narîn Nadirov, Dîma Nadirov û Arifê Barî (Nadirov) ve hatin pêşwazîkirin.

Şayanê gotinê ye ku ji ber nexweşiya koronayê, beşdariya konferansê sînorkirî bû.

qazax ên dost û hevalên Nadirov, li avahiya "Dom Drujbi-Mala Gelan" civiya.

Serokê Yekitiya Kurdên Qazaxistanê –Berbangê- Ezîzê Zîyo Bedirxan, Serokê Diyasporaya Kurdên Sovyeta Berê Ramazan Seîdov, Serokê Akademiya Endezyariyê Professor Bazitjan Zhumagulov, Serokê Akademiya Zanyariyê ya Qazaxistanê Murat Zurinov,

“ŞER LI ÇIYA”. Romana Kurdî û Elîyê Evdilrehman

Naveroka vê romana Elîyê Evdilrehmanê qedirbilind, rûpê-
leke ji tekoşîna neteweya Kurd
ya dijî kirinên dewleta dagirkera
Roma Reş e.

Naveroka vê romana Elîyê
Evdilrehmanê qedirbilind,
rûpêleke ji tekoşîna neteweya
Kurd ya dijî kirinên dewleta
dagirkera Roma Reş e. Bûyer di
salên 1920-1930î de qewimî ye.
Roman li ser hîmê bîranînên
tevbûyî yê şerê Şêx Evdilbarîye
Şêxbava û Hêmidê Elî, her
weha jî bi hesabildana
çavkanîyên dîroknasîyê û dukû-
mentên arşîvê hatîye
nivîsandin. Nivîskar nav nexş û
nîgarên bedewîyê de ruhê ser-
pêhatîya dîrokîyê re girêdayî
ma ye. Di romanê de teqleke
berbiçav hatîye danîn li ser hêz
û bawerîya pismamîya Kurdan
û Ermenîyan ya ku ji mêj ve pêk
hatîye.

Di nivîsekî ku min di
www.kurdistan-post.ru de ev
peyv û pirs weke gotîyar li hev
rêz bibû ku;

“Roman asîmana ziman e.

Roman hûnera wêjeyê ya ku
xwe gihandîya asta herî bilind
e.

Roman hişmendîya jîyanê
ye!

Zimanê ku xwe gihandîbe
qada romanê, êdî dijî qedex-
eyîyê xwedî çek û hêzdar e.

Roman ji bo zimanekî û
neteweyekî hîmê herî grane û
hîç nayê tewandinî.

Roman jî bo zimanekî dîtîr
were wergêrandinî êdî dibe
wêjeya cîhanê!

Ziman bi şeweya romanê
derket qada bilind û ji zimanên
dîtîr roman wergerandin Kurdî.

Êdî bi zimanê romanê dikare
xwe ji karakterên jîhanê re bi
zimanê xwe kompore bike.

Roman û wêjeya xas ya
cîhanê bi zimanê xwe sud bit-
sine û ji wêjeya cîhanê re danû-
standî dibe.

Îro û bi van berhemên kurdî
yê roman û ber bi çav kî dakare
bibêje “romana Kurdî nîn e!”
Edebîyata kurdî nîn e!

Ev kesê ku nekare bibêje
romana kurdî nîn e, çawa
dikare bibêje “zimanê kurdî ne
ziman e!”

Ev kesê ku nekare bibêje
“ziman û romana kurdî nîn e”,
çawa dikare bibêje “neteweya
kurd nîn e!”

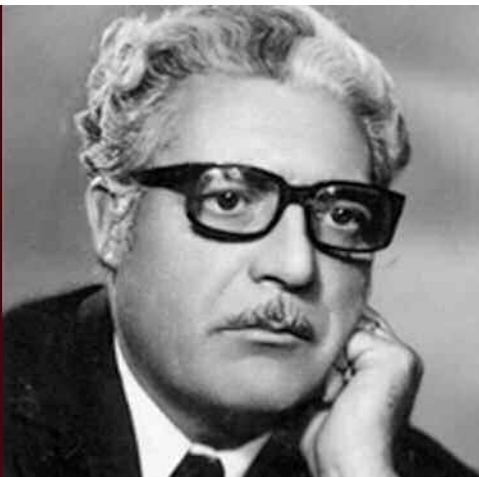
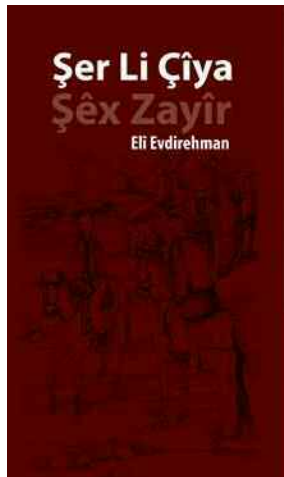
Ev kesê ku nekare bibêje
“ziman û romana kurdî û
neteweya kurd nîn e”, çawa
dikare bibêje “Kurdistan nîn e!”

Ev kesê ku nekare bibêje;
“ziman û romana kurdî,
neteweya kurd û Kurdistan nîn
e” çawa dikare bibêje “mafê
rewa yê sîyasî weke self deter-
mînasyon nîn e!”

Heyanî dema salên 1980yî,
hêjmarên romana kurdî bi
dîyalekta kurmançî belko ji

tiliyên bêçîyan derbasî nebibûn.
Cara yekemîn Erebe Şemo di
sala 1934an de li Ermenîstana
dema Sovyetê bi navê “Şivanê

“Şivanê Kurd”, “Dimdim”,
“Berbang”, “Jîyana Bextewar”
roman nivîsîne û çap kirin e.
Elîyê Evdîrehman “Gundê

Kurd” starta romana Kurdî da.
Lê paş vê behremê him bi hêj-
marî him jî weke novelên tîr û
tîjî gor pêwîstî û daxwazîya
wêjeya neteweya kurd berhem
nehatin afirandin.

Roman bi pêşketîna zimanî
ve girêdayî ye. Ango roman
zimanî, ziman jî romanê bi pêş
dixîn e. Ji bo wê standardîzebû-
na zimanê neteweyî, gor
berhemên weke novel/roman
ve girêdayî ye. Daku di nava
berhemên wêjeyî de roman,
herî zêdetirîn zimanî bi pêşve
dixîne. Ziman, gor berzbûna
berhemên weke romanê berz e.
Li, Sovyeta berê, bi taybetî jî li
Erîvanê, bi saya nivîs û romana
kurdî, her çiqasî kêmasîyê xwe
hebin jî, ji bo pêşketîna zimanê
kurdî roleke mezin lîstîye.

Lê mixabîn ji sedema ideolo-
jîyek hişk û ji qutkirina tîkîlîyên
derve, paş sala 1946î virvetir
nebikaranîna tîpên latînî û
berhemên ku bi tîpên kirilî
dihatin afirandin, mecal nedidan
ku xwendevanên kurd yê ser-
anserê cîhanê û bi taybetî Kur-
distanê xwe bigîhîne van berhe-
man wêjeyî û bi taybetî novel-
an!

Wer xuyaye ku di vê rojê û
paşerojê de tipa alfabeyê ya
latînî ji bo kurdan dibe tipek
sereke û şîrîg. Ev berhemên ku
bi kirilî û erebî hatine nivîsîn
daku transkîrîbê latînî bibin û ji
bo standardîzekirina ziman,
alfabê û hewildana yekgirtina
neteweyî, wateyek û xizmeteke
giring be.

Kurdê Sovyeta berê,
nivîskarê pir alîyî û jîr Elîyê Evdil-
rehman ev romana ku mijara
xwe ji serhildana Kurdistanê ya jî
salên 1920-1930î standîye û
navê wê “Şer Li Çiya” ye, daku bi
tîpên kirilî hatîye nivîsîn, bi wê
helwêstê jî alîyê Hejarê Şamil ve
tiranskîrîpî latinî bû ye. Di heman
demê de berhema Ela’adîn
Secadî “Rîştîyê Mîrwarî” jî jî
alîyê Weşanên Pêrî ve jî tîpên
Erebî transkîrîpî latinî dibe weke
dîyalekta soranî dê hatîye
weşandinî.

Dema paş damezrandina
Sovyetê, Kurda weke; Erebe
Şemo û behremên wî bi navê

merxasa”, “Şer Çiya da” û
gelekî din, Hecîyê Cindî
“Hawar”, Sehidê İbo “Kurdê
Rewî” berhemên roman yê
pêşin in. Paşê jî wezîrê Eşo,
Ehmedê Hepo, Leşkerê Boyik
di qada edebîyatê de bi rumetî
derketine holê.

Romana Kurdî li Sovyetê bi
zêdetirîn şeweya xwe weke
dîrokî, kronolojîkî, dukumanterî,
otobîyografîk bi hesreta welat-
evîniyek payebilind daye
nivîsînî. Romana Kurdî,
raliteyeke ku weke roman gele-
ki di tesira edebîyata Rûs û
Sovyetê de jî ma ye. Lê ji alîyê
naverokê de bi rik folklorê kurdî
bi aşkerayî xwe tê de nîşanî
daye.

Ev kitêba “Şer Li Çiya”
minakek ji romana Kurdê
Sovyetê ya balkêş e. Li vira em
pêwîstîya kiritikkirina kitêbê jî
alîyê tarz, uslub, edebî û
estetîkê ve nabînin. Ev nîrx
mafê we xwendevan û edebîy-
atnasan e.

Lê me pêwîstî dît û xwest ku
em helwêsta metodolojîya
romanê ya dîrokê, transkîrîpsî-
ona ji kirilî bo latînî, guherînên
ku me di kitêbê de pêk anîn e bi
kurtasî agahî kirî ye.

Berî her tiştî vê romanê
mijara xwe ji serhildana azadîya
Kurdistanê ya Çîyayê Agirîyê ya
salên 1926-30yî standîye. Lê
weke lêkolîn ne, zêdetirîn bi
fantezîyên xwe yê hissî yê
edebî hûnandî ye. Xwestîye ku
bizava azadîxwaz ya kurdistanê
û fedayîyên kurd yê weke Şêx
Zayîr bide nasîn, ne gor realîte
belko piranî li ser daxwaza xwe
ango kehremanê ku di dilê
nivîskarê birêz Eli Evdîrehmanî
de ye tasvir kirî ye. Ev jî
metodekî nivîskarîyê ye û divê
ev metoda wî jî hewceyî
şîrovekirinê ye, belku dewle-
mendîya hissên nivîskar ango
Elîyê Evdîrehmanî ye.

Di romanê de cîh bî cîh
tesira helwêsta asoya dirokê
weke idolojî ya qalibên Sovyetê
jî bi cîh bû ye. Ji wê bonê
rexneyên xweser Yê li ser
kîretên sovyetê berbiçav nîn e.
Ku heman demê de alîkarîya
Tirk, Îran û Sovyetê li dijî Kurda

ye ku heman demê de Kurdis-
tana sor hilweşandin..

Giringîya romanê jî alîyê tar-
ixîve ev e ku di salên 1926-30yî
de serhildana Kurdistanîyan ku
li herêma serhedê destpêkirîbû,
bi zindî berbiçav kirîye. Daku
bizava niştîmanpêver û
azadîxwaz ya gelê kurd ji wan
pêkanînan weke minakîyan
bistîne û diroka xwe li ser van
serpêhatîyan rawerde bike
rewşa wê rojê bibîrbîne û
bigîhîne roja îroyîn û heta
pêşerojê re bibe desîse û delîl.

Li Sovyeta berê belko Turk-
menîstan û Azerbeycan ne tê
de, lê li cîhên dîtîr kurd bi zar-
avaya kurdên herema Kurdis-
tanê ya Serhedê dipeyivin. Ev jî
alîyê zimanê edebî ve jî ji hev
dûr nînin. Kurdîya edebî ya Kur-
dên Sovyeta berê jî alîyên hinek
termolojîyan ve belko cudayî
hebin lê ev cûdayî zêde
berbiçav nabin. Edebîyata
Kurdî ya dema li Sovyeta berê
daku di rewşekî izolekirî de bi
pêşketî ye, ji alîyê hevoksazî
ango sentaksê ve hinek taybetî
tê de bi cîh bûne.

Dema ku Memosta Hejarê
Şamil bi destxweşî ev behrem ji
kirilî transkîrîpsîyonî latînî kir,
orjinalîteya wê parast, lê ji alîyê
terminolojî ve, ev peyvên ku îro li
Kurdistanê bi cîh bûne esas girt
û bi esasi peyvên kurdî yê ku
îro li Bakurê Kurdistanê bikar tên
esas girt û hinek guherîn û ser-
erasti bi kar anîn. Peyvên ku ji
rusî, ermenî, azerî wergirtine gor
kurdîya îroyîn guherîn pêk anîn.

Ev keda kê ku di amadetiya
vê kitêbê de ku derbasî bû ye,
bila destê wan neêşe! Rêya
wan her vekirî be..

Elîyê Evdilrehman Kî ye?

Elîyê Evdilrehman; di
29.11.1920î de li Wanê, gundê
Bayrikê de di malekî koçer de ji
dayîka xwe bûye. Zarokîya wî
di nava zelûlîyê de derbaz bûye.
Ew hîn şeş salî bû, di sala 1926î
de Roma reş malbata bavê wî
tevî 4.500 kesên ji Kurdê eşîra
Birûka mecbûrî mihacîrîya
Sovyetê berê dibin. Elîyê piçûk
xwe digîhîne destkeftîyên per-
werdeyîyekî baş.

Di sala 1932yî de dibistana
seretayî li Mintîqa Nahçivan di
gundê Şawlîkayê de diqedîne.

Elîyê Evdilrehman; di zarok-
tîya xwe de ji helbest û nivîsan
hez kirîye û çend helbestê wî di
sala 1932ya de, di rojnameya
“Rîya Teze” de hatine weşandinê.

Di sala 1941 û 1942yan de
fena gelek hemwelatîyê
Sovyetê, perwerdeyîya çek bi
karanîne dibîne. Paşê bi
rêzedilî diçe şer û di nava
desteya partîzanîye de weke
“Kovpak” û “Karasîyê” de
efserîyê dike. Di desteya radyo-
yê de kar dike. Her weha mal-
bata xwe cî dihêle û diçe şerê
dijî faşîzmê.

Di nava desteya partîzanîya

şerê giran de ji Ukraynayê,
Bêlorûsîyayê heta sînorê
Almanîyayê weke gelekî kurda
li cure cure herêman daxilî şer
dibe û çalakîyên serkeftî bi kar
dixîne...

Elîyê Evdilrehman; paş şerê
cîhanê yê duyemîn vedigere
gundê xwe û di Îlona 1945î de li
Înstîtûya Êrîvanê ya dewletê
de di dibistana pêdagogîyê de
beşa Zanyarîya Navneteweyî
de dest bi teza xwe ya bilind
dike. Teza xwe li Azerbaycanê
tê qebûlîkirinê û ev di sala
1949yî de li bajarê Bekûyê dok-
tora xwe tamam dike. Sala
xwendinê ya 1949-1950yî de di
nehîya Basarkêçera Ermenîs-
tanê de dibistana gundê Çaxir-
lûyê de dersên navneteweyîyê
dide û weke rêvebir jî dixebite.

Di dawîya heman salê de wî
weke serwêrê para civaknasîyê
ya Sovyeta Nehîyêye de
dixebite. Di sala 1953ya de diçe
bajarê Êrîvanê; di Wezaretê
Perwerdeyî ya Ermenîstanê de
dibe mufettiş. Paşê jî di roj-
name ya “Rîya Teze” de dibe
nivîskarekî profesyonel û kar
dike.

Elîyê Evdilrehman, di sala
1959yî de bu berendamê Yek-
itîya Rojnamevanîya YKSS. Di
sala 1960î de jî bû endamê
Yekitîya nivîskarên YKSSyê.

Sala 1955î, dibe sala dest-
pêka afirandina berhemên Elîyê
Evdilrehmanê pêşin. Hema wê
salê de gelek maqale, serpêhatî
û wergerandin ji zimanê Azerîkî
û yê dinê ji bo rojnameya
“Rîya Teze” tene nivîs û çapkir-
inê. Wusa jî di Rodîyoya Êrî-
vanê Beşa Kurdî de tene
pêşkêşkirinî.

Berhemên Elîyê Evdil-
rehman:

“Morof” (Helbest-1957),
“Xatê Xanima Dêrsimê”
(Roman-1959)

“Hişyarbûn” (helbest-1959)
“Afrandina Nivîskarê Kurdê
Sovyetê” (serhatî-1961)
“Du Dilê Hezkirî” (Pexşan-
1961)jî

Paş wan salan ev herî zêde-
tirîn li ser afirandina kitêbên
hînkariyê ji bo zimanê Kurdî
berheman diafrîne.

“Dê” (Pexşan-1965),
“Gundê Mêrxasan” (Roman
-1968),

“Gulstan” (Helbest- 1974),
“Îhtîram” (Azerîkî / helbest -
1975. Welger: Şamil Esgerov),
“Bîranîn û Serpêhatî”
(1979),

“Hesreta Min” (Roman-
1983).

Ev romana Elîyê Evdil-
rehman ya “Şer Li Çiya / Şêx
Zahîr (1980)” di nav wêjeya me
de nexşeyekî afirandina nû ye û
wê di nava xwendevanan de
şadbûnekî mezin pêşya xistîye.
Weşanên Pêrî

Ehmed ONAL

Nêçîrvan Barzanî: Bila bîranîna şehdên 1 Şibatê bibe wesîla yekrêziya me

Serokê Herêma Kurdistanê Nêçîrvan Barzanî li ser salvegera şehîdên 1 Şibatê peyamek belav kir û tê de got, "bila bîranîna şehdên 1 Şibatê bibe wesîla yekrêziya me."

Peyama Nêçîrvan Barzanî wiha ye:

"Em bi rêz û şiko şehîdên 1 Şibatê bibîr tînin û silavê bo ruhê wan yê pak dişînin. Karwana xebat û xizmeta wan serkirde û dilsozên ku bûn qurbanîyên destê reş yê terorê dê heta hetayî berdewam be. Bila bîranîna wan bibe wesîla pêkvebûn, lihevhatin û yekrêziya me."

1ê Şibata 2004an du terorîstan xwe li baregehên Liqê 2 ê PDKê û Malbenda 3 ya YNKê li Hewlêrê teqandin û di encamê de 103 kes ji endam, kadro û serkirdeyên herdu partiyên şehîd bûn û hejmarek kesên din jî birîndar bûn.

Hewlêr-KDP.info

Fazil Mîranî: Li Iraqê çavê hemûyan li Serok Barzanî ye..Iraq aram be ji bo me baş e

Sekreterê Polîtîroya PDKê Fazil Mîranî dibêje, îro li Iraqê çavê hemû aliyên li Serok Barzanî ye û kilîla çareserkirina pirsgrîrêkên Iraqê di destê wî de ye. Herwiha

dibêje, Nêçîrvan Barzanî bi nûneratiya Serok Barzanî çûye Nêçîrvan ji bo yekxistina nava mala Şîeyan, lê divê em jî lihev bîn. Îro Duşema 31.1.2022, li Pîrmam di salvegera koça dawî ya Idrîs Barzanî de, Fazil Mîranî gotarek pêşkêş kir û amaje bi rola Serok Barzanî kir di yekxistina aliyên Iraqê de û ragihand: "Îro dîsa çavê hemûyan li Serok Mesûd Barzanî ye. Niha divê ew li Iraqê deriyan veke. Iraq aram û seqamgîr be ji bo me baş e." Fazil Mîranî behsa serdana Nêçîrvan Barzanî bo Nêçîrvan û civîna wî ligel Rêberê Rewta Sedir Muqteda Sedir kir û got: "Nêçîrvan Barzanî bi nûneratiya Serok Barzanî çûye Nêçîrvan, inşallah bi selamê û serkeftî vegere. Ji bo çareserkirina pîrsa navmala Şîeyan. Em ne ligel cudabûna birayên xwe yên Sunne û Şîe ne. Me Sunne lihevhatin, lê baş e ku em jî lihev werin." Mîranî wiha got: "Eger pîrsa Şîeyan çareser bû, karekî pir baş e. Lê eger ew hewl biser neket, dê Şîe zanibin ku Serok Barzanî hemû hewlên xwe ji bo çareseriyê da û Nêçîrvan Barzanî şand cem Muqteda Sedir.

Pîrmam-KDP.info

Hêzên Pêşmerge li çiyayê Qereçûx êrişeka DAIŞê şikandin

Hêzên Pêşmerge li çiyayê Qereçûx yê Mexmûrê êrişeka DAIŞê şikandin û çendek ji wan jî kuştin.

Îşev terorîstên DAIŞê êrişî hêzên Pêşmerge yên li ser çiyayê Qereçûx li nêzikî bajarokê Mexmûrê kirin.

Li gorî agahiyan, hêzên Pêşmerge bi tundî bersiva wan dan û êriş şikandin.

Tê gotin ku komek terorîst hatine kuştin û du pêşmergeyên Zêrevanî jî birîndar bûne.

BasNews

Îro 35 sal bi ser koça dawî ya Idrîs Barzanî re derbas dibe

Dawîya meha rêbendanê di her salekê ji rojnameya Pêşmergeyên Kurdistanê û xebata rizgarîxwaza xelkê Kurdistanê de, salvegera koça dawî ya Pêşmerge û Têkoşerê nemir Idrîs Mistefa Barzanî ye.

Îro 31ê rêbendanê 35emîn salvegera koça dawî ya nemir Idrîs Mistefa Barzanî ye bi rêzdarî bi bîr tînim

Idrîs Mistefa Barzanî yek ji serkirdeyên navdar ên Kurd e û wek endazyarê dirustkirina bereya Kurdistanê tê nas kirin.

Idrîs Barzanî di sala 1944an da li gundê Barzan li Başûrê Kurdistanê ji dayik bûye.

Ji malbateke şoreşger "ku çavkaniya dîroka Kurdistanê amaje pê tê kirin, "Ji dest pê ka sedsala 20emîn de bûbû mala mezin ya Kurdeyatîyê û sembola neteweyî û rûgeha têkoşerên Kurd."

Idrîs Barzanî dema temenê wî gihêşt du saliyê, bavê wî Mistefa Barzanî bi mebesta piştevaniyê li Komara Kurdistanê li Mehabadê berê xwe da Rojhilatê Kurdistanê. Dema temenê wî 3 sal bû, ligel malbata xwe, ji aliyê desthilata wê demê ya Iraqê ve, bû başûr û naverasta Iraqê hate dîrxistin û heta 11 salan jiyaneke zehmet, dîr ji welatê xwe, derbas kir.

Lê belê ew jiyana zehmet nebû sedem ku nexwîne û dest ji xwandinê berde.

Di temenê 6 saliyê de Idrîs Barzanî li bajarê Kerbelayê bo yekem car çû ber xwendinê û heta rûxandina desthilata Padşahiya li Iraqê û hatina

Komariyê bi rêbertiya Ebdulkêrim Qasim di sala 1958an de, Idrîs Barzanî bavê xwe nedît, lê di wê salê de Mistefa Barzanî û

hevalên xwe ji Sovyêtê vegeyan û piştî demeke dirêj ji dûrbûnê malbata wî pê şa bûn.

Li gor nivîsên Partiya Demokrata Kurdistanê " PDK", piştî vegera Mistefa Barzanî ji Sovyêtê û serhildana şoreşa Îlonê di sala 1961an de,

Idrîs Barzanî ji Pêşmergeyên yekem bû ku pêwendî bi rêza şoreşê kir û çek hilgirt û mil bi milê Pêşmergeyan beşdarî di destanên serkeftinê şoreşê de kir.

Idrîs Barzanî di şoreşê de çendîn serkeftinên mezin tomar kirin, ku di destana Çiyayê Hindirîn de di meha Gulana 1966an de encam da û tê de hêza Pêşmerge karî li hember firqa û liwayên artêşa Iraqê serkeftinên mezin bi dest bixin.

Piştî 9 salan ji Pêşmergeyatiyê û beşdarbûna di şoreşa Îlonê de, di meha Hizêrana 1970an de di kongreya 8emîn a

Partiya Demokrata Kurdistanê PDKê de, bo yekem car Idrîs Barzanî bû endamê Komîta Navendî ya Partiya Demokrata

Kurdistanê (PDK)

Idrîs Barzanî di dîroka tevgera rizgarîxwaza netewî de bi endazyarê lihevhatina niştîmanî hate binavkirin û di heman demê di meydana siyasî ya Iraqê de wek kesayetiyeke diyar û bi bandor tê hejmartin.

Weke ku hevxeber û hevalên wî behs dikin, Idrîs Barzanî herdem tekezî li ser girîngiya pêkevekarkirina partiyên Kurdistanê dikir û nîşan bi wê yekê dida, ku bi wê riyê gelê Kurd zûtir û bi awayekî hêsantir digihêje mafên xwe.

Roja 31ê rêbendanê sala 1987an da, li gundê Sîlwana ya ser bi bajarê Urmîyê, Idrîs Barzanî koça dawî kir û li goristana Şîno li tenîşt bavê xwe Mele Mistefa hate veşartin.

Piştî raperîna 1991an, li ser daxwaza serkirdetiya PDKê termê Mele Mistefa û Idrîs Barzanî veguhestine Başûrê Kur-

Sîrwan Barzanî: Tu hevahengiyêke Tirkîyê bi Wezareta Pêşmerge re tune

Serpereştîyarê Mîhwera Giwêr-Mexmûr a Hêzên Pêşmerge Sîrwan Barzanî di derbarê êrişên Tirkîyê yên li ser Mexmûr û Şîngalê axiviye û diyar kiriye, tu hevahengiyêke Tirkîyê bi Wezareta Pêşmerge re tune û bêyî agahdarî û rîzamedîya Iraq û Hevpeymanan, Tirkîye nikare sînor derbas bike û wan êrişan pêk bîne. Balafirên şer ên Tirkîyê, şeva borî navçeyên Mexmûr û Şîngalê ên Başûrê Kurdistanê bi awayekî hemwext bombebaran kirin. Li ser van êrişên Tirkîyê Sîrwan Barzanî, dawî pêşhat û liv û tevgera DAIŞê ya li herêmê ji Rûdawê re eşkere kiriye, hejmareke baregehên gerîlayên PKKê li rojhilatê kampa Mexmûrê û 3 xalên serbazî li çiyayê Qereçûxê hene û got: "Xala kontrolê ya kampê û tunelek" jî hatine bombebaran kirin. Li ser zîyanên êrişên Tirkîyê Sîrwan Barzanî destnîşan kiriye, li gor zanariyên gihîştine destê wan, 8 kes can dane û 15 kes jî birîndar bûne lê got: "Em bi dirustî nizanin, çend ji wan ên xalên serbazî yên li çiya (Qereçûx) û çend ên baregehên nav kampê ne." Serpereştîyarê Mîhwera Giwêr-Mexmûr a Hêzên

Pêşmerge, derbarê zîyana êrişên li ser Şîngalê jî de eşkere kiriye: "Bi giştî li wan cihên hatine armanckirin 40 qurbanî hene." Sîrwan Barzanî herwiha diyar kiriye, ew cihên

hatine bombebaran kirin, tenê 500 metre ji sengerên artêşa Iraqê û derdora kîlometreyekî ji sengerên Pêşmerge dîr in, lê diyar kir ku tu zîyanek negihîştîye Hêzên Pêşmerge û artêşa Iraqê. Sîrwan Barzanî herwiha tekez kiriye ku tu hevahengî di navbera Wezareta Berevaniyê ya Tirkîyê û Wezareta Pêşmerge de tune û gotiye: "Em agahdar nînin ka hevahengî li gel Wezareta Berevaniya Iraqê heye yan na, lê egera wê zêde ye ku

hebe, ji ber ku hatina wan firokeyan bo nav esmanê Iraqê, bêyî molet karekî hêsan nîne." Serpereştîyarê Mîhwera Giwêr-Mexmûr a Hêzên Pêşmerge Sîrwan Barzanî di dewa-

ma axaftina xwe de ragihandiye, liv û tevgera çekdarên DAIŞê jî li wê herêmê zêde bûye. Nêzikî 2 hefte berî niha, çekdarên DAIŞê êrişî zindana Sînaa ya li Hesekê kirin û li gor zanariyan beşeke terorîstên DAIŞê ji wê zindanê reviyane û hinek ji wan derbasî nav sînorê Iraqê bûne. Sîrwan Barzanî li ser vê mijarê jî eşkere kiriye, tevî ku sînorê Iraqê ji %90 hatiye kontrolkirin "lê dîsa jî hinek cih hene ku bi temamî nehatine kontrolkirin."

Mesrûr Barzanî pêşwazî li Konsulê Giştî yê Komara Çîk kir

Serokwezîrê Herêma Kurdistanê Mesrûr Barzanî îro Sêşema 1ê Sibatê pêşwazî li Konsulê Giştî yê nû yê Komara Çîk li

Herêma Kurdistanê Karl Kortanêk kir.

Serokwezîrê Herêma Kurdistanê ji bilî pîrozbahiya destbikar-bûnê li Konsulê Çîk yê nû kir, hêvî xwast pêwendiyên di navbera Herêma Kurdistanê û Komara Çîk de di hemû waran bi pêş ve biçin. Konsulê Giştî yê nû yê Komara Çîk spasiya hevahengiya dezgehên pêwendîdar ên Hikûmeta Herêma Kurdistanê kir û amadehiya welatê xwe ji bo pêşvebirina pêwendiyên li gel Herêma Kurdistanê nîşan da. **Hewlêr-KDP.info**

Bêwar Barî Teyfûrî

Tenê welatê kurda dabeş nebûye wusa jî ruh û hişmendîya kurda parçe - parçeyîye. Kurd rewşek gellekî xirab û şepirzêda dijwaryadane.

Bobelata lape mezin hevdu fehmedirine. Gellekî dûrî nixê xwe ê netewî ketine bi hevdura bi zimanê bîyanîyanva dipeyivin. Lewma jî bê hest û helwest ê gelêrî mane.

Partiyên kurdan herêkê ji xwe re alek efrandîye mecalê nadin netewa kurd li bin alekê de kom bibe wek miletekî xwe nas bike û pêşda bimeşe bigêhije xastek û daxwazên xwe dîrokî ê pîroz. Hemberî hevdu bi kîn û bi hestin. Bi van kêmasîya û şaşîyanva kurd nikarin bibin xwedan pêşero. Ev rewş bi giştî kurda ji serdestîyê dûr dixêre.

Mixabin, di navbera partî, rêxistin û sazîyên kurdada danûstandinên cîddî tunenin, nexşerêyeke sîyasî mîllî (netewî) çênebûye. Van partîyana gel hemberî hevdu hejandîye.

Li dijî gelê kurd êrîşek mezin, gerdûnî heye. Gel wek netew nikare xwe biparêze. Pirsgirêk di hişmendîya medaye. Di hemberî van êrîşan karekî hevbeş sîyasî xuya nake. Pîvanên gel parastinê stratêjîya netewî tune.

Yek helwest, yek rêzîyêra pêdivî heye. Zarokên me jî bê xayî, bê teyax mane.

Belê, li ser netew a kurd êrîşek gerdûnî berdehame. Hewil didin destkeftiyên kurdan ji holê rakin. Kurd kirine hedef. Li ser gel û welatê me zulmê dimeşînin. Gel ber xwe dide. Lê mixabin, di hêla sîyasîva di navbera partî û rêxistinanda nakokî berdehame dikin. Ji bo yekbûn û yekrêzîyê hewildan pir zêfin. Ji me îro çî tê xwestin pêwîste wê jî bikin. Kesayetên azad dikarin yekbûnê pêjda binin.

Wek gel em peywirdarin destkeftiyên ku bi xwîna şêdan dest anîne çî buhayî dibe bila bibe

Xefika qederê

pêwîste biparêzin. Him li herêma KURDISTANA AZAD, HIM JÎ LI ROJAVA. Ev erka gelê kurde. Ji bo vê jî yekbûnek netewî sîyasî lazîme. Destûr û îxtîyara partî rêxistinê netewî tunenun pêşeroja gelra xemsar bimînin. Yekbûn ji bo me azadîye, jîyana bi rûmete.

Azadîya me çopandine, hewil didin me koletîyêda bitewsinin ji dîrokê bavêjin. Dewletên mezin hevbeş li ser çarenûsa gelê kurd sîyasetek qilêr, durî dimeşînin. Hewil dikin hemû derfetên pêşdaçûyîne, serkeftinê lawaz û hêç bikin. Li hemberî gelê kurd ji pîlan û projeyên xirab dest venaxşînin.

Lê heja gelê kurd, mîrxasî û egîdîya gelê kurd meydana koledaran lerizandiye.

Pêwîste kurd ji dîrok û ji zargotina gelê xwe îbret û dersê (sûd) werbigirin.

Dîrok û zargotinek me pir wetadar bê hempa û dewlemend heye. Ev jî badilhewa nînin. Em nix û menewîyata gelê xwe, nexşerêya jîyana netewa xwe a bi hezar salan dastan, kilam, cîroka de dibînin fêr û şanaz dibin.

Dîroka me dîroka mîrxasîyê, evîndarîyê, biratîyê, bawertîyê, mertdîyê, dilsoz, dilpakî u qencîyêye. Wisa jî rewş a gel ê me ê cîvakî gelêrî, helwest û gerdûna me, kêmasî û şaşîyên bapîrê me a li ber jîyanê cîrok, kilam, dastan, dîlok bi gişkîva zargotina gel ê meda hatîye vegotin.

Zargotin û dîroka kurd neynik û salname gelêrîye. Ji dîrokê xuya dibe ku gelê kurd netewek efrîner, azadîhes, aşîxwez û bi menewîyete tu wext li ber însanîyetê neheqîyê nake, ne êrîşkar ne jî dagirkere. Lê mixabin îro dîmena rewşa kurda a sîyasî û cîvakî me zef dilxor dike. Em gellekî dûrî hevdu ketine, dijî hevdu bi hêrsin. Di ketina me a vê rewşa xirab partî û rêxistinên kurdan jî gunehkarin. Ji bo berjewendiyên xwe îdîolojî gel parçe parçeyî kirine, dijî hevdu rakirine. Hevdura nayên rayê. Kurd beş beşî kirine û kirine li bin bandora xwe. Bapîrê me vê derbarêda weha gotine: "kurm ê darê ne ji darêbe dar narize". Mixabin, vê rewş û astêda kurd nikarin ji kemîna çarenûsê derkevin. Tenê rêyeke me, siloganeke me jîyanê heye - Y e k bin keç xort ên kurdan, bin alekêda bicivin, bi kurdî bimeşin, heskin, bipeyivin, bi kurdî rizgarbin.

Îro hun vî gelê şepirze temsîl dikin. Hewil bidin bi kurdî xwe îfade bikin. Netewa xwe ra, dîroka xwe ra, wêje û çanda xwera, çarenûsa xwe xwedî derkevin. Bibin pêşeng. Dem dema weye, gelê berdest hêvîdarê weye. Êstafet ya weye. Hun hêjayî jîyanek azad û serbestin. Pêşeroj ya weye.

Tu wext destûr nedin maf û nixê netewa we pêpez bikin, nexastîyê resena xwera tu dem razî nebin ji wan dost nabe. Serê xwe ber tu kesî ji bo berjewendîyê xwe şexsî netewînin, şerefa netewa xwe biparêzin. Serê ku tewya mafê wî namîne ji şerefê behs bike. Wekî xwe nasbikî tê netewa xwe jî nasbikî, kesê nikaribe hemberî te bê heqîyê an jî zorê bike. Mirovên ku xwe nasdikin bi hêz û çalakin, di her karîda serketîne.

Dîrok jîyana mirovahîyêda pêşengîyê di warê dilsozî, mîrxasî û xêrxwasîyêda dide kurda. Lê dagirker û dirindê mirovahîyê hertim hemberî vî gelê maqûl û torin neheqî kirine. Ev neheqî îro jî hemberî kurda bi şêwezekî gerdûnî pêş cavaye, hevbeş hewil didin kurda ji jîyanê qud bikin. Hemberî vê neheqîya dîrokî berxwedana netewî heya naha kurd li ser pîya hîştine. Hevgirtin a kurda yê pêşîya her tehdîdê bixitîmîne.

Fikir û daxwaz a gelê kurd a stratêjîk azadîya Kurdistanêye lê ya rêxistin û partîyan berjewendîyên sîyasî û îdîolojîye. Dema ku rêberîya netewekî an jî cîvakekî bê ruhê gelêrîbe ew netew, ew cîvak ser nakeve. Wekî cîvak û netewek bikaribe bi çand û menewîyata xwe bijî serketîye, azade.

Kurdayetî bê şik ji her rêxistin û partîyên sîyasî durustdir û bi hêztire. Dîrokek me zindî û gewre a berxwedanê heye. Hevbeş, bi ruhekî (gîyanek) neteweyî (mîllî) lê xwedî derketin erka her kurdekî bi şerefe. Li pêşeroja xwe xwedî derketin şanazîyê.

Hevgirtinek neteweyî dikare kurda bigihîne serdestîyê.

Dem dema yekdeng û yekdestîyêye.

Yekrêzî û hemahengîya kurdara pêdivîya dem û dîrokê heye.

Rabe ey kurd welatê te hêlûna qencî, xêrxasî û qehremanîyêye lê xwedî derkeve û bê firnaxbe...

10.09.2021. (Rûsya).

Mesrûr Barzanî desteguleke dilsoziyê li ber monumenta şehîdên 1ê Şibatê danî

Bi amadebûna Serokwezîrê Herêma Kurdistanê Mesrûr Barzanî û Seroka Parlamentoya Kurdistanê Rêwaz Fayiq, li ber monumenta şehîdên 1ê Şibatê,

merasîmek ji bo bibîranîna şehîdan hat birêkxistin.

Destpêkê Serokwezîrê Herêma Kurdistanê desteguleke dilsoziyê li ber monumenta şehîdên 1ê Şibatê danî, piştê jî Seroka Parlamentoyê, nûnerê Serokatiya Herêmê û hejmarek ji nûnerên sazî û dezgehên hikûmî û hizbî û malbatên şehîdan, destegul danîn.

1ê Şibata 2004an du teroristan xwe li baregehên Liqê 2 ê PDKê û Malbenda 3 a YNKê li Hewlêrê teqandin û di encamê de 103 kes ji endam, kadro û serkirdeyên herdu partiyan şehîd bûn û hejmarek kesên din jî birîndar bûn. **Hewlêr-KDP.info**

Li Qoserê Polîsan midaxaleyî belav kirina broşurên PAKê yên ji bo dersa bijarte ya kurdî kirin

PAKê roja 03.02.2022 xwest li kolan û cade û bazarên navçeya Qoser a Mardînê broşuran belav bike û ji malbatan daxwaz bike da ku ji zarokên re dersa kurdî bibijêrin. Çalakîya belav kirina broşuran li Cadeya Cimhûriyetê (Qada Azadîyê), li ber Teşkilata Mardînê ya PAKê destpê bû.

Lê di destpêkê de polîsan midaxaleyî rêvebir û endamên PAKê kir û nehiştin broşur bê belav kirin. Polîsan gotin "Li gorî biryara Parêzgerîya Mardînê, ji bo belav kirina broşuran divê hûn ji Qeymaqemîya Qoserê îznê wergirin. Ji ber wê jî em nahêlin hûn broşuran belav bikin".

Cîhgirê Serokê Giştî yê PAKê û Serokê Teşkilata Mardînê ya PAKê Bedran Acar û rêvebirên PAKê yên li Mardînê gotin emê broşuran belav bikin. Bedran Acar ji polîsan re got "Dersa bijarte ya kurdî mafekî me ye. Li Amedê û li Batmanê jî, me wek PAK di vê derbarê de broşur belav kirin, lê li tu derê polîsan midaxale nekirin. Tiştên hûn dikin di eslê xwe de rê li ber girtina bijartina dersa bijarte ya kurdî ye. Ji ber wê jî emê van broşuran belav bikin".

Endamê Meclîsa PAKê Şeyhmûs Unal û rêvebirên din ê PAKê jî piştgirîya Bedran Acar kirin. Polîsan gotin "Ji me re emir hatîye, nabe ku hûn bêyî îzîn wergirtinê broşuran belav bikin". Rêvebirên PAKê jî gotin "Emê broşurên xwe belav bikin. Fermo hûn jî wek yasayî di derbarê me de lêpîrsîne destpê bikin". Polîsan dest danîn ser nasnameya Bedran Acar û Şeyhmûs Unal. Di vê navbeynê de, ji ber gengeşîya rêvebirên PAKê û polîsan, girseyeke mezin li wê derê kom bû. Gelê Qoserê jî berteke mezin nîşanî polîsan da û piştgirîya helwesta biryardar ya PAKîyan kir. Piştî midaxaleya polîsan girseyek mezin ji gelê Qoserê, broşur ji PAKîyan wergirtin û belav kirin. Lê PAKîyan bi piştgirîya gelê Qoserê, ji Cadeya Cumhûriyetê dest pê kirin, heta Dortyol û Reya Ruhayê broşur belav kirin. Polîs di belav kirina broşuran de her PAKî dişopandin û her dixwestin rê li ber bigirin. Lê çalakîya PAKê ya ji bo belav kirina broşurên ji bo bijartina dersa kurdî di dawî hat. PAKîyan ji 2000î zêdetir broşur belav kirin. Di encama çalakîyê de, polîsan nesnameya Bedran Acar û Şeyhmûs Unal teslîmî wan kirin. Bedran Acar jî ji polîsan re got "Ne rast e ku hûn bi vî şiklî midaxaleyî belav kirina broşureke bi vî rengî bikin. Hûn bixwazin jî hûn dikarin lêpîrsîneke yasayî jî destpê bikin". Çalakîya belav kirina broşurên PAKê yên ji bo dersa bijarte ya kurdî, bi piştgirîya gelê me yê Qoserê û bi eleqeyê germ ya gelê me bi biryardarî û bi serkeftî bidawî hat. **rupelanu.com**

Neçirvan Barzani'den İdlib operasyonuna ilişkin mesaj

Kürdistan Bölgesi Başkanı Neçirvan Barzani, terör örgütü IŞİD lideri Kureyşi'nin Koalisyon tarafından öldürülmesini "IŞİD liderliğine ağır bir darbe" olarak

nitelendirdi.

Kürdistan Bölgesi Devlet Başkanı Neçirvan Barzani, Twitter hesabından terör örgütü IŞİD lideri Ebu İbrahim El Haşimi El Kureyşi'nin öldürülmesine ilişkin bir mesaj yayınladı.

Barzani mesajında, "Ebu İbrahim el-Haşimi el-Kureyşi'nin öldürülmesi, IŞİD liderliğine büyük bir darbe ve terörist grubun kurbanları için bir adalet eylemidir" sözlerini kullandı.

Neçirvan Barzani, operasyondaki başarısından dolayı ABD'yi kutladı ve "Başarılı operasyon dolayısıyla ABD'li ortaklarımızı takdir ediyor, terörle mücadele ve terörü ortadan kaldırma taahhüdümüzü yineliyoruz" diye ekledi.

ABD özel kuvvetleri önceki gece İdlib'in Atme köyü yakınlarındaki bir eve operasyon düzenlemiş, ABD Başkanı Joe Biden, operasyonda IŞİD lideri Ebu İbrahim el Haşimi el Kureyşi'nin öldürdüğünü açıklamıştı.

PeyamaKurd

ABD'li askerler Almanya'ya ulaştı: Sınıra konuşlanacak!

ABD ordusunun Avrupa Komutanlığı, Rusya'nın Ukrayna sınırında asker konuşlandırması nedeniyle Doğu Avrupa ve Almanya'da NATO güçlerine destek vermek üzere görevlendirilen ilk ABD birliklerinin Almanya'ya vardıklarını duyurdu.

ABD'li askerlerle ilgili Avrupa Komutanlığı sözcüsü

tarafından yapılan açıklamada "18'inci Hava Tümeni bugün Wiesbaden kasabasına ulaştı" sözleri kullanıldı.

Açıklamaya göre, bu askerlerin Polonya'ya gönderilecek bin 700 askeri desteklemek için Almanya'da bir karargah oluşturacakları vurgulandı.

Ayrıca Avrupa Komutanlığı, birliklerin ABD Savunma Bakanlığı'nın (Pentagon) NATO'yu desteklemek için Avrupa'ya ek asker gönderileceği açıklamasının ardından bölgeye varan ilk 2 bin asker olduğunu açıkladı.

Başkan Joe Biden, Ukrayna krizinin Doğu Avrupa'ya sıçraması olasılığına karşı Çarşamba günü Polonya ve Romanya'ya yaklaşık 3 bin ek asker gönderme kararı almıştı.

PeyamaKurd

Zebari: "Cumhurbaşkanlığı adaylığı için geri adım atmayacağım"

Irak medyasına konuşan Kürdistan Demokrat Partisi'nin (KDP) Irak Cumhurbaşkanı Adayı Hoşyar Zebari, Irak Cumhurbaşkanlığı adaylığının verilmiş son karar olduğunu ve geri adım atılmasının söz konusu olmadığını dile getirdi.

KDP'nin Irak Cumhurbaşkanı Adayı Hoşyar Zebari seçim süreci ile ilgili El-Irakkiye televizyonuna yaptığı açıklamada, Necef'e gerçekleştirdikleri ve Sadr Hareketi lideri Mukteda es-Sadr ile görüştükleri son ziyaretin olumlu olduğunu ifade etti.

"Yönetimdeki boşluklar çıkarılmaya hizmet etmiyor"

Sadr Hareketi ile Koordinasyon Çerçevesi arasındaki sorunların çözümünü istediklerini dile getiren Zebari açıklamasında şu sözleri kullandı:

"Yönetim alanında ve anayasal alanda hiçbir boşluk bizim çıkarılmaya hizmet etmiyor. Ulusal tarafların çoğunluğunun katılacağı hükümetin kurulması için yoğun bir şekilde

çalışıyoruz."

KDP'nin Irak Cumhurbaşkanı Adayı, son seçimlerin siyasi are-

tüm taraflarla iyi bir anlayışa sahip olduklarını belirterek, devletin egemenliğinin güçlendirilmesinin

nada çok değişime neden olduğunu vurgulayarak, "Sadr Hareketi ve Egemenlik Koalisyonu ile ittifakımız güçlük ve birlik içerisinde. Tarafların karar sahibi olup başarı ve başarısızlığı omuzlaması lazım" dedi.

"Cumhurbaşkanlığı adaylığım son karardır"

Zebari, silahlı grupların birleştirilmesi ve ruhsatsız silahların kontrol altına alınması konusunda

gündemde olduğunu, Haşdi Şabi'nin feshedilmesine dair hiçbir talebinin olmadığını kaydetti.

Ayrıca açıklamasının devamında Şii siyasi güçler arasındaki anlaşmazlıklardan endişe duyduklarını ve Şiiler arasındaki anlaşmazlığı istemediklerini vurgulayan Zebari, Cumhurbaşkanlığı adaylığıyla ilgili olarak da, "Cumhurbaşkanlığı adaylığım son karardır" dedi.

PeyamaKurd

Aliyev, Paşinyan, Macron ve Michel'den Bakü-Erivan görüşmesi!

Azerbaycan Cumhurbaşkanı İlham Aliyev, Ermenistan Başbakanı Nikol Paşinyan, Fransa

detaylar masaya yatırıldı.

Zirve görüşmesine ilişkin Azerbaycan Cumhurbaşkanlığı tarafın-

Cumhurbaşkanı Emmanuel Macron ve Avrupa Birliği (AB) Konseyi Başkanı Charles Michel video konferans yoluyla bir araya geldi.

Dörtlü zirve görüşmesinde Ermenistan-Azerbaycan ilişkilerinin normalleşmesine ilişkin

dan yapılan açıklamada, Azerbaycan Cumhurbaşkanı İlham Aliyev, Fransa Cumhurbaşkanı Emmanuel Macron, AB Konseyi Başkanı Charles Michel ve Ermenistan Başbakanı Nicole Paşinyan'ın video konferans yoluyla bir araya geldiği ifade edildi.

Yapılan açıklamaya göre, görüşmede Michel'in girişimiyle 14 Aralık 2021'de Belçika'nın başkenti Brüksel'de Cumhurbaşkanı Aliyev ve Başbakanı Paşinyan'ın katılımıyla gerçekleştirilen ortak toplantının önemine dikkat çekildi.

Ayrıca tarafların gerçekleştirdiği görüşmede, Brüksel'deki görüşmenin devamı olarak Ermenistan-Azerbaycan ilişkilerinin normalleşmesine ilişkin detaylar ele alındı.

Görüşmede, tarafların insani meseleler, güven inşası, Azerbaycan'ın karşı karşıya olduğu mayın sorunu, iletişimin yollarının açılması, sınırların belirlenmesi ve barış görüşmelerinin başlaması dahil Azerbaycan ve Ermenistan arasındaki ilişkilerin çeşitli yönleri hakkında görüş alışverişinde bulunulduğu vurgulandı.

PeyamaKurd

Macron'un diplomasi trafiği sürüyor: Joe Biden ve Erdoğan ile görüşecek

Fransa Cumhurbaşkanı Emmanuel Macron'un önümüzdeki günlerde Amerika Başkanı Joe Biden ve Türkiye Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan ile konuşacağı açıklandı. Emmanuel Macron, ülkesindeki cumhurbaşkanlığı seçim kampanyasının hızlanmasına rağmen, tüm mesaisini Rusya ve Ukrayna arasında yaşanan krizin çözümüne harcıyor.

Paris'teki resmi kaynaklar, Ukrayna krizinin çözümü için yoğun diplomatik temaslarına devam eden Macron'un, önümüzdeki günlerde Joe Biden ve krizin çözümünde arabuluculuk rolü üstlenmek isteyen Erdoğan ile konuşacağını ifade ediyor.

Perşembe günü Rusya Cumhurbaşkanı Vladimir Putin ve Ukrayna Cumhurbaşkanı Volodimir Zelensky başta olmak üzere çok sayıda liderle görüşen Macron, 7 Şubat Pazartesi günü Moskova'ya giderek Putin ile, 8 Şubat Salı günü de Kiev'de Zelensky ile yüzyüze görüşecek. Ancak bu buluşma öncesi krizin çözümünde rol alabilecek aktörlerle haftasonu da görüşmeye devam edecek.

Macron, Cumartesi günü İngiltere Başbakanı Boris Johnson ve NATO Genel Sekreteri Jens Stoltenberg ile

telefonda görüşecek. Macron'un, Biden ve Erdoğan ile de telefonda görüşeceğini açıklayan Elysee kaynakları bu iki görüşme için bir tarih vermedi. Rakip cumhur-

başkanı adayları, seçimlerde aday olabilmek için, belediye başkanlarından alınması şart olan "500 imzayı" toplamaya çalışırken, daha adaylığını resmen açıklamadan 500 imzayı bulan Macron, anketlerde de rakiplerinden açık farkla önde olmanın da rahatlığıyla, iç tartışmalara hiç katılmadan, zamanının önemli bir dilimini diplomasiye ayırıyor.

PeyamaKurd

TEL EL-AMARNA ARŞİVLERİNDE 3300 YILLIK KÜRTÇE BİR MEKTUP

Amarna, Mısır firavunu Akhenatan'ın krallığı (IV. Amenhotep olarak bilinir M.Ö. 1353-1336) dönemindeki başkent olan Akhetaten şehridir. Burası o dönemde sadece dini bir merkez ya da sıradan bir şehir olmaktan ziyade Yakın Doğu'nun diplomasi merkezi olmuştur. Amarna arşivinde 382 adet çivi yazılı belge niteliğinde mektup keşfedilmiştir. Bu mektuplar sayesinde o dönemlerdeki uluslararası ilişkiler hakkında geniş bilgiler elde edilmiştir.

Bir tanesi hariç, diğer bütün mektuplar Akadca yazılmıştır. Çünkü Akadca o dönemlerde bölgenin diplomasi dilidir. Akadca olmayan ve Amarna mektupları içerisinde en uzun olan mektup, Mitanni kralı Tuşratta'ya aittir ve Kürtçedir. Kral Tuşratta, III. Amen-

hotep, IV. Amenhotep ve kraliçe Tiye'ye toplam 13 adet mektup göndermiş ve bunlardan en uzununu 492 satırlık Kürtçe olanıdır.

O dönemde vassal krallar bağlı oldukları veya küçük bir konumda olduklarına atfen bağımlısı oldukları krallara "efendim" diye hitap eder ve ünvan olarak LUGAL.KUR ... diye tanıtırlardı. Fakat güçlü devletlerin kralları ise "kardeşim" diye hitap ederlerdi. Kral Tuşratta mektubunda kendisini LUGAL.GAL LUGAL.KUR Mitanni olarak tanıtmıştır. Bu da "Büyük kral, Mitanni Ülkesinin kralı" anlamına geliyor. Bu ünvanı da anlaşıldığı gibi Mitanniler o dönemde Yakın Doğu'nun büyük güçlerinden birisi olduğu anlaşılmaktadır.

O dönemde mektuplar özel olarak Akad dilinde yazılırdı. Tuşratta'nın böylesine uzun bir mektubu Hurricce (eski Kürtçe) yazması bilim adamlarını düşündürmüştür. Fakat daha sonraları bu mektubu III Amenhotep'in eşi olan kendi kızı Tudu-Hepa'nın okuması amacıyla Kürtçe yazdığı ileri sürüldü. Biz de bu görüşe ek olarak, zaten Hiksos egemenliği döneminde Mısır'da Hurricceyi bilen yaygın bir nüfus vardı ve kolayca okunabileceği varsayılmıştır.

EA 24 numaralı olarak tasnif edilen o mektubun içeriğinde iki devlet arasındaki siyasal, ekonomik vb konular anlatılmıştır.

Konunun başlığı "Kürtçe bir Mektup" diye yazılmıştır. O dönemde "Hurrilerin dili" diye yazılmıştır. Hurricce'de eski Kürtçe olduğuna göre biz de "Kürtçe mektup" belirlemesi yaptık. Aşağıda o mektuptan bazı pasajları incelediğimizde mektubun Kürtçe yazıldığı kolayca anlaşılacaktır.

Tuşratta'nın Mektubu (EA 24) bazı bölümler:

Tar-id-en-an şukka-n(i)-ni eže-ni (Mitt. i 30) "o çömleği her hangi bir yere bırak!"

Hurricce	Türkçe	Kürtçe	Türkçe
Tarid	çömlek	tîrar	tas
Şukka-n(i)	herhangi bir	jukî/yeke(kî)	her hangi bir
Eze	yer	zevî ¹	yer

1 Zevî, Sorani lehçesinde yer, Kurmancî de ise yer ve tarla anlamındadır.

Tîrarê da(y)ne zeviyekaneke!² Tası herhangi bir yere bırak!

Tiva<e-tta-an ... şeniffueman keldi niriže haş-i-l-e (Mitt. 42-43) "kardeşimden iyi haberler duymak istiyorum"

Hurricce	Türkçe	Kürtçe	Türkçe
Tivettan	sözler	dibêtan	söylemler
Şenni	kardeş	şênî	sakin ³
Keldi	sihat	kemilî	olgun, gelişkin
Nirize	iyi	mirês	gösteriş, görkem
ñaş-	şey	tiş(t)/şit	şey
haş-	duymak	haj	haberdar olmak

Hajî li divêtên mirês û kemilî yê şenyê men im. Yakınımın iyi haberlerini duymak istiyorum.

şala-b-an aşt(i)-iff(e)-u-nn(i)-a ar-e (Mitt. I 51) Kızını bana karılığa ver

Hurricce	Türkçe	Kürtçe	Türkçe
şala ⁴	kız kardeş	ela ⁵	bacı
aşt(i)/aşte	kadın, eş	sit/sitî	bayan/kraliçe
ar-	vermek	ar ⁶	vermek

Bu durumda yukardaki cümle günümüz Kürtçesiyle:

Elabanûyê yê wek stiya miniş biare. Kız kardeşini bana eş olmaya ver

ia-lla-nin ammad(i)-iffu-ž atta(i)-iffu-ž attai-p-pa fe-ve/a mag-a-nn(i)-a keb-an- ol-oš-t-a-šše-na

"Hani, dedemin ve babamın senin babana (ve sana) göndermiş olduğu hediye gibi..." (Mitt. 57-59)

Hurricce	Türkçe	Kürtçe	Türkçe
ia-lla-nin	hani	wilo	öyle
ammatti	dede	mam	amca
atta	baba	tata	baba
fe-ve	sana	hê/yê we	sizin
maganni	hediyeye	mecanî	beleş, parasız
keban	göndermek	kopîn/kobîn	göçertmek

2 Bu cümlede Kurmaci ve Sorni lehçeleri karışımı bir sistem işlenmiştir. Muhtemelen eskiden öyleydi.

4 Bir yerde beraber kalanlar, "ev, mahalle, köy sakinleri" gibi

5 Bazı versiyonlarda "ela" veya "sela" olarak tercüme edilmiştir.

Sadece bazı yörelerde, sevgi bağlamında kız kardeşe "el" veya "et" söylenir. Ela min 'kız kardeşçim'; Eta min 'Ablacığım'.

6 Soranicenin bazı ağızlarında ve Hewremanca "ar, arêdan" vermek anlamındadır. Sözkonusu Hurricce cümleyi yukardaki kelimelere göre yeniden düzenlediğimizde Kürtçe'den farklı olmadığı görülecektir.

Wilo mam jî tata jî bi tatayî hê we mecanî kobînîşandiye

Öyle, amcam ve babamın sizin babanıza gönderdiği hediyeler gibi

[inû]-mê-nin henni šên(a)-iffe iža-ž tād-av (Mitt. I 75)

"Şimdi kardeşimi sevdim"

Günümüzdeki Kürtçe ile şöyle olur: Hîna şenyîş têdivêm. Şimdi yakınımı sevdim.

şên(a)-v-už-an^d Nimmorîa-ž ... taze abli tân-ôž-a URU İgibe-ne ... un-ôž-a dşimîge- nê-va-man ... ag-ôž-a

"Kardeşin Nimuruya bir hediye takdim ettim. O İgibe'den (Şimige'nin şehriden) getirildi, o Şimige'ye, onun babasına iletildi." (Mitt. i 84-87)

Kürtçe analiz:

Hurricce	Kürtçe
şên(a)-v-už-an 'kardeşin'	şenyê we 'yakınınız'
^d Nimmorîa-ž 'Nimmoru'ya',	Nemrûdiş ra jî 'Nemrûda da'
taze 'hediyeye'	taze 'hediyeye, iyi şey, yeni şey'
abli 'takdim etti'	qabilî 'takdim'
tân-ôž-a 'etti'	taniyîş 'etti, verdi'
^{URU} İgibe-ne 'İgibe'den'	jî İgibenê 'İgibe'den'
un-ôž-a 'getirilmiş'	haniyîş 'getirilmiştir'
^d şimîge-nê-va-man 'Şimige'ye'	li Şemîgenê ve 'Şimige'ye'
ag-ôž-a 'iletildi'	agahî jî 'bilgi, iletî'

Şenyîş re min tazeyek qebildayîş, jî İgibenê hanyîş agahiya Şemîgenê ye. "Yakınım (kardeşime) İgibe'den getirilen bir hediye takdim ettim. .. Şimigenin rehberliğinde"

şên(a)-iffu-w«e»-[ni]n aşt(i)-î-ve niğâr(i)-î-da tan?

ur-om-ošt(-i)-eva-d-an tişşan tişşan şên(a)-iffu-we-ne-nn(i)-o-ħħ(e)-a tiža-nn(i)-o-ħħ(e)-a ol-oğ(-i)-eva-dil-an zukan ež(e)-iff(e)-aš-tan avaddu-dan (Mitt. ii 8-11)

"kardeşimin hanımının çeyizi kardeşimin gönlüne göre olsun diye çok çok uğraştım, bu yerlerimizin uzak olmasına rağmen bizi yakınlaştıracaktır."

Kürtçe analiz:

Hurricce	Kürtçe
şên(a)-iffu-w«e»-[ni]n 'kardeşimin'	şenyî ve 'kardeşim ile'
aşt(i)-î-ve 'karısının'	sitiya wî ve 'karısı ile'
niğâr(i)-î-da 'çeyizi'	nigariyan da 'hediyelerde'
tan 'yaparken'	tanim 'yapabilirim'
ur-om-ošt(-i)-eva-d-an 'uğraştım'	ardimiş vedan 'yardım etmek'
tişşan tişşan 'çok, çok'	tijî tijî 'dolu dolu'
şên(a)-iffu-we-ne-nn(i)-o-ħħ(e)-a 'kardeşimizin'	şênîvanihan 'kardeşimizle'
ol-oğ(-i)-eva-dil-an 'yakın olmak'	gelhevûdin 'birlikte olmak, yakın olmak'
zukan 'henüz, daha'	zûkan 'henüz, erkenden'
ež(e)-iff(e)-aš-tan 'yerlerimiz'	zeviyîşa man 'yerlerimiz'
avaddu-dan 'birbirinden uzak'	hevûduyan 'birbirlerinden mesafeli'
tiža-nn(i)-o-ħħ(e)-a 'kalplerimiz'	Tişik 'kardiyak sulkus'

Hurricce Kürtçe şên(a)-iffu-w«e»-[ni]n 'kardeşimin' şenyî ve 'kardeşim ile' aşt(i)-î-ve 'karısının' sitiya wî ve 'karısı ile' niğâr(i)-î-da 'çeyizi' nigariyan da 'hediyelerde' tan 'yaparken' tanim 'yapabilirim' ur-om-ošt(-i)-eva-d-an 'uğraştım' ardimiş vedan 'yardım etmek' tişşan tişşan 'çok, çok' tijî tijî 'dolu dolu' şên(a)-iffu-we-ne-nn(i)-o-ħħ(e)-a

'kardeşimizin' şênîvanihan 'kardeşimizle' ol-oğ(-i)-eva-dil-an 'yakın olmak' gelhevûdin 'birlikte olmak, yakın olmak' zukan 'henüz, daha' zûkan 'henüz, erkenden' ež(e)-iff(e)-aš-tan 'yerlerimiz' zeviyîşa man 'yerlerimiz' avaddu-dan 'birbirinden uzak' hevûduyan 'birbirlerinden mesafeli' tiža-nn(i)-o-ħħ(e)-a 'kalplerimiz' Tişik 'kardiyak sulkus'

Kurdî:

tijî tijî ardimiş vedam nigariyên sitiya şenyî ve tanim, ji zeviyêş man zûkan hevûdubin jî, bi tişkaniya şênîvan re digelhevin!

Kardeşimin karısının çeyizî için çok çok uğraştım. Yerlerimiz uzak olsa da kalplerimiz yanyanadır (yakındır)! Yukarda sözkonusu mektuptan gelişigüzel alınan 7 adet cümle Kürtçeye çevrildi. Mektubun tümü eski Kürtçe ile yazılmıştır. Kürtçeye vakıf olan bir kimse dikkatlice okur ve günümüz Kürtçesiyle karşılaştırırsa hemen hemen mektubun tümünü anlar.

Ali Husein Kerim

LÜĞƏTLİ ƏLİFBA-ALFABÊYA BI FERHENG

Aa

av

Ev çiyê? Ev **ave**.
Bu nêdir? Bu sudur.
Что это? Это вода.
What is it? It is water.

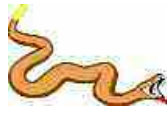
diran

Ev çiyê? Ev **dirane**.
Bu nêdir? Bu dişdir.
Что это? Это зуб.
What is it? It is a tooth.

agir

Ev çiyê? Ev **agire**.
Bu nêdir? Bu oddur.
Что это? Это огонь..
What is it? It is fire.

mar

Ev çiyê? Ev **mare**.
Bu nêdir? Bu ilandır.
Что это? Это змея..
What is it? It is a snake.

Bb

bizin

Ev çiyê? Ev **bizine**.
Bu nêdir? Bu keçidir.
Что это? Это коза.
What is it? It is goat.

balon

Ev çiyê? Ev **balone**.
Bu nêdir? Bu şardır.
Что это? Это шар.
What is it? It is a balon.

bacan

Ev çiyê? Ev **bacane**.
Bu nêdir? Bu pomidordur.
Что это? Это помидор.
What is it? It is a tomato.

otomobil

Ev çiyê? Ev **otomobile**.
Bu nêdir? Bu maşındır.
Что это? Это машина.
What is it? It is a car.

Cc

taC

Ev çiyê? Ev **taCe**.
Bu nêdir? Bu tacdır.
Что это? Это корона.
What is it? It is a crown.

canî

Ev çiyê? Ev **canie**.
Bu nêdir? Bu daydır.
Что это? Это жеребенок.
What is it? It is a horse.

cûcîk

Ev çiyê# Ev **Cûcike**.
Bu nêdir? Bu cûcadır.
Что это? Это цыплёнок.
What is it? It is a chicken.

finCan

Ev çiyê# Ev **finCane**.
Bu nêdir? Bu fincandır.
Что это? Это чашка.
What is it? It is a cup.

Çç

çav

Ev çiyê? Ev **çave**.
Bu nêdir? Bu gözdür.
Что это? Это глаз.
What is it? It is an eye.

çêlek

Ev çiyê? Ev **çêleke**.
Bu nêdir? Bu inêkdir.
Что это? Это корова.
What is it? It is cow.

çaynîk

Ev çiyê? Ev **çaynîke**.
Bu nêdir? Bu çaynîkdir.
Что это? Это чайник.
What is it? It is a teapot.

çakûç

Ev çiyê? Ev **çakûçe**.
Bu nêdir? Bu çakîkdir.
Что это? Это молоток.
What is it? It is hammer.

Dd

defter

Ev çiyê? Ev **diftere**.
Bu nêdir? Bu dəftərdır.
Что это? Это тетрадь.
What is it? It is a copybook.

dar

Ev çiyê? Ev **dare**.
Bu nêdir? Bu ağacdır.
Что это? Это дерево.
What is it? It is a tree.

dest

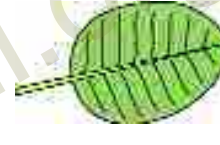
Ev çiyê? Ev **deste**.
Bu nêdir? Bu əldır.
Что это? Это ладонь.
What is it? It is a hand.

dil

Ev çiyê? Ev **dile**.
Bu nêdir? Bu ürəkdir.
Что это? Это сердце.
What is it? It is a heart.

Ee

belg

Ev çiyê? Ev **belge**.
Bu nêdir? Bu yarpaqdır.
Что это? Это лист.
What is it? It is a leaf.

elok

Ev çiyê? Ev **eloke**.
Bu nêdir? Bu hinduşqadır.
Что это? Это индюк.
What is it? It is a turkey.

ker

Ev çiyê? Ev **kere**.
Bu nêdir? Bu ulaqdır.
Что это? Это осёл.
What is it? It is a donkey.

zebeş

Ev çiyê? Ev **zebeşe**.
Bu nêdir? Bu qarğızdır.
Что это? Это арбуз..
What is it? It is a water melon.

Êê

êleg

Ev çiyê? Ev **êlege**.
Bu nêdir? Bu jiletđır.
Что это? Это жилет.
What is it? It is a jumper.

hêk

Ev çiyê? Ev **hêke**.
Bu nêdir? Bu yumurtadır.
Что это? Это яйцо.
What is it? It is an egg.

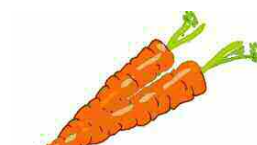
fîl

Ev çiyê? Ev **fîle**.
Bu nêdir? Bu fildir.
Что это? Это слон.
What is it? It is an elephant.

fîrok

Ev çiyê? Ev **fîroke**.
Bu nêdir? Bu tøyarəđır.
Что это? Это самолёт.
What is it? It is a plane.

gizêr

Ev çiyê? Ev **gizêre**.
Bu nêdir? Bu kökdür.
Что это? Это морковь.
What is it? It is a carrot.

gêzî

Ev çiyê? Ev **gêziye**.
Bu nêdir? Bu süpürgəđır.
Что это? Это веник.
What is it? It is a broom.

pê

Ev çiyê? Ev **pêye**.
Bu nêdir? Bu ayaqdır.
Что это? Это пятка.
What is it? It is a heel.

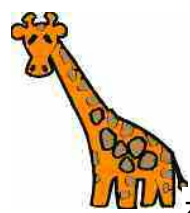
kêr

Ev çiyê? Ev **kêre**.
Bu nêdir? Bu bıçaqdır.
Что это? Это нож.
What is it? It is a knife.

fînd

Ev çiyê? Ev **fînde**.
Bu nêdir? Bu şamdır.
Что это? Это свеча.
What is it? It is a candle.

zerafe

Ev çiyê? Ev **zerafeye**.
Bu nêdir? Bu zürafəđır.
Что это? Это жираф.
What is it? It is a giraffe.

gore

Ev çiyê? Ev **goreye**.
Bu nêdir? Bu corabđır.
Что это? Это носки.
What is it? It is a stocking.

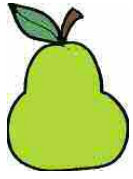

guh

Ev çiyê? Ev **guhe**.
Bu nêdir? Bu qulaqdır.
Что это? Это ухо..
What is it? It is an ear.

LÜĞƏTLİ ƏLİFBA-ALFABÊYA BI FERHENG

Hh

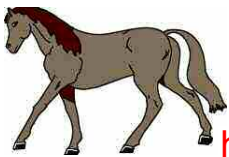
hirmê

hirç

Ev çîye? Ev hirmêye.
Bu nêdir? Bu armuddur.
Что это? Это груша.
What is it? It is a pear.

Ev çîye? Ev hirçe.
Bu nêdir? Bu ayıdır.
Что это? Это медведь.
What is it? It is a bear.

hesp

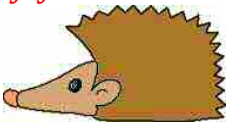
hêştir

Ev çîye? Ev hespe.
Bu nêdir? Bu atdır.
Что это? Это лошадь.
What is it? It is a horse.

Ev çîye? Ev hêştire.
Bu nêdir? Bu dævêdir.
Что это? Это верблюд.
What is it? It is a camel.

Jj

jûjî

Ev çîye? Ev jûjiye.
Bu nêdir? Bu kirpidir.
Что это? Это ёжик.
What is it? It is a hedgehog.

roj

Ev çîye? Ev roje.
Bu nêdir? Bu günəşdir.
Что это? Это солнце.
What is it? It is the sun.

rojname

kevjal

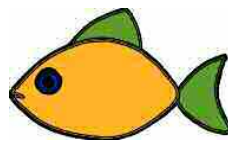
Ev çîye? Ev rojnameye.
Bu nêdir? Bu qəzetdir.
Что это? Это газета.
What is it? It is a newspaper.

Ev çîye? Ev kevjale.
Bu nêdir? Bu xərcəngdir.
Что это? Это краб.
What is it? It is a crayfish.

Mm

mûz

masî

Ev çîye? Ev mûze.
Bu nêdir? Bu banandır.
Что это? Это банан.
What is it? It is a banana.

Ev çîye? Ev masîye.
Bu nêdir? Bu balıqdır.
Что это? Это рыба.
What is it? It is fish.

gamêş

meymûn

Ev çîye? Ev gamêşe.
Bu nêdir? Bu samışdır.
Что это? Это буйвол.
What is it? It is a buffalo.

Ev çîye? Ev meymûne.
Bu nêdir? Bu meymundur.
Что это? Это обезьяна.
What is it? It is a monkey.

li

dil

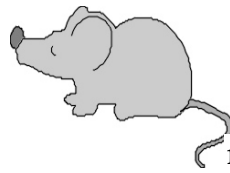
lepik

Ev çîye? Ev dile.
Bu nêdir? Bu ürəkdir.
Что это? Это сердце.
What is it? It is a heart.

Ev çîye? Ev lepîke.
Bu nêdir? Bu əlcəkdir.
Что это? Это перчатки.
What is it? It is gloves.

ling

mişk

Ev çîye? Ev linge.
Bu nêdir? Bu qıçdır.
Что это? Это нога.
What is it? It is a leg.

Ev çîye? Ev mişke.
Bu nêdir? Bu siçandır.
Что это? Это мышь.
What is it? It is a mouse.

îî

dîk

îsot

Ev çîye? Ev dîke.
Bu nêdir? Bu xoruzdur.
Что это? Это петух.
What is it? It is a cock.

Ev çîye? Ev îsote.
Bu nêdir? Bu bibardır.
Что это? Это перец.
What is it? It is a pepper.

gustîl

keştî

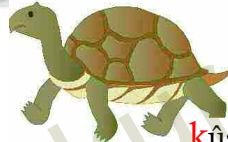
Ev çîye? Ev gustîle.
Bu nêdir? Bu üzükdür.
Что это? Это кольцо.
What is it? It is a ring.

Ev çîye? Ev keştîye.
Bu nêdir? Bu gəmidir.
Что это? Это пароход.
What is it? It is a ship.

Kk

birek

kûsî

Ev çîye? Ev bireke.
Bu nêdir? Bu mişardır.
Что это? Это пила.
What is it? It is a saw.

Ev çîye? Ev kûsiye.
Bu nêdir? Bu bağadır.
Что это? Это черепаха.
What is it? It is a tortoise.

lêv

lîmon

Ev çîye? Ev lêve.
Bu nêdir? Bu dodaqdır.
Что это? Это губы.
What is it? It is a lip.

Ev çîye? Ev lîmone.
Bu nêdir? Bu limondur.
Что это? Это лимон.
What is it? It is a lemon.

kund

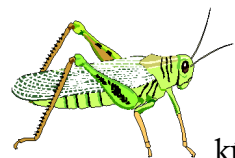
kevçî

Ev çîye? Ev kunde.
Bu nêdir? Bu bayquşdur.
Что это? Это сова.
What is it? It is an owl.

Ev çîye? Ev kevçîye.
Bu nêdir? Bu qaşıqdır.
Что это? Это ложка.
What is it? It is a spoon.

xezal

kûlî

Ev çîye? Ev xezale.
Bu nêdir? Bu seyrandır.
Что это? Это джейран.
What is it? It is a deer.

Ev çîye? Ev kûliye.
Bu nêdir? Bu çəyirtkədir.
Что это? Это саранча.
What is it? It is a grasshopper.

Nn

nan

trên

Ev çîye? Ev nane.
Bu nêdir? Bu çörəkdir.
Что это? Это хлеб.
What is it? It is bread.

Ev çîye? Ev trêne.
Bu nêdir? Bu qatardır.
Что это? Это поезд.
What is it? It is a train.

hûrbivîn

reng

Ev çîye? Ev hûrbivîne.
Bu nêdir? Bu zərrəbındır.
Что это? Это лупа.
What is it? It is a magnifying-glass.

Ev çîye? Ev reñge.
Bu nêdir? Bu boyadır.
Что это? Это краска.
What is it? It is a colour.

Oo

ode

otobûs

Ev çîye? Ev Odeye.
Bu nêdir? Bu otaqdır.
Что это? Это комната.
What is it? It is a room.

Ev çîye? Ev Otobûse.
Bu nêdir? Bu avtobusdur.
Что это? Это автобус.
What is it? It is a bus.

sol

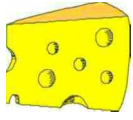
top

Ev çîye? Ev sole.
Bu nêdir? Bu ayaqqabıdır.
Что это? Это обувь.
What is it? It is a shoe.

Ev çîye? Ev tOpe.
Bu nêdir? Bu topdur.
Что это? Это мяч.
What is it? It is a ball.

LÜĞƏTLİ ƏLİFBA-ALFABÊYA BI FERHENG

Pp

penîr

Ev çiyey? Ev penîre.
Bu nədir? Bu pendirdir.
Что это? Это сыр.
What is it? It is a cheese.

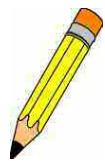
pîvaz

Ev çiyey? Ev pîvaze.
Bu nədir? Bu soğandır.
Что это? Это лук.
What is it? It is an onion.

perçemek

Ev çiyey? Ev perçemeye.
Bu nədir? Bu yarasadır.
Что это? Это летучая мышь.
What is it? It is a bat.

pênûs

Ev çiyey? Ev pênûse.
Bu nədir? Bu qələmdir.
Что это? Это карандаш.
What is it? It is a pencil.

Qq

beq

Ev çiyey? Ev beqe.
Bu nədir? Bu qurbağadır.
Что это? Это лягушка.
What is it? It is a frog.

Ev çiyey? Ev qaze.
Bu nədir? Bu qazdır.
Что это? Это гусь.
What is it? It is a goose.

meqes

Ev çiyey? Ev meqese.
Bu nədir? Bu qaçıdır.
Что это? Это ножницы.
What is it? It is a scissors.

portqal

Ev çiyey? Ev portqale.
Bu nədir? Bu portağaldır.
Что это? Это апельсин.
What is it? It is an orange.

Rr

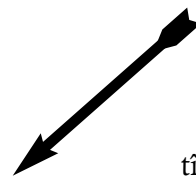
şêr

Ev çiyey? Ev şêre.
Bu nədir? Bu şirdir.
Что это? Это лев.
What is it? It is a lion.

kêwrîşk

Ev çiyey? Ev kêwrîşke.
Bu nədir? Bu dovşandır.
Что это? Это заяц.
What is it? It is a rabbit.

tîr

Ev çiyey? Ev tîre.
Bu nədir? Bu oxdur.
Что это? Это стрела.
What is it? It is an arrow.

rovî

Ev çiyey? Ev roviye.
Bu nədir? Bu tülküdür.
Что это? Это лиса.
What is it? It is a fox.

Ss

sêv

Ev çiyey? Ev sêve.
Bu nədir? Bu almadır.
Что это? Это яблоко.
What is it? It is an apple.

stêrk

Ev çiyey? Ev stêrke.
Bu nədir? Bu ulduzdur.
Что это? Это звезды.
What is it? It is a star.

şûr

Ev çiyey? Ev şûre.
Bu nədir? Bu qılıncdır.
Что это? Это меч.
What is it? It is a sword.

şeh

Ev çiyey? Ev sheye.
Bu nədir? Bu daraqdır.
Что это? Это гребешок.
What is it? It is a comb.

tîr

Ev çiyey? Ev tiriye.
Bu nədir? Bu üzümdür.
Что это? Это виноград.
What is it? It is a grape.

tûtî

Ev çiyey? Ev tûtiye.
Bu nədir? Bu tutuqşudur.
Что это? Это попугай.
What is it? It is a parrot.

se

Ev çiyey? Ev seye.
Bu nədir? Bu itdir.
Что это? Это собака.
What is it? It is a dog.

sêvik

Ev çiyey? Ev sêvike.
Bu nədir? Bu kartofdur.
Что это? Это картофель.
What is it? It is a potato.

şîr

Ev çiyey? Ev şîre.
Bu nədir? Bu süddür.
Что это? Это молоко.
What is it? It is a milk.

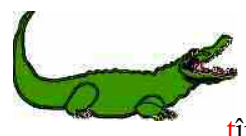
şûşe

Ev çiyey? Ev şûşeye.
Bu nədir? Bu şüşədir.
Что это? Это стекло.
What is it? It is a glasses.

pirtûk

Ev çiyey? Ev pirtûke.
Bu nədir? Bu kitabdır.
Что это? Это книга.
What is it? It is a book.

tîmsah

Ev çiyey? Ev tîmsahe.
Bu nədir? Bu tîmsahdır.
Что это? Это крокодил.
What is it? It is a crocodile.

Uu

utî

Ev çiyey? Ev utiye.
Bu nədir? Bu ütüdür.
Что это? Это утюг.
What is it? It is an iron.

guh

Ev çiyey? Ev guhe.
Bu nədir? Bu qulaqdır.
Что это? Это ухо.
What is it? It is an ear.

Ûû

bilûr

Ev çiyey? Ev bilûre.
Bu nədir? Bu tütəkdir.
Что это? Это свирель.
What is it? It is a pipe.

brûsk

Ev çiyey? Ev brûske.
Bu nədir? Bu ıldırımır.
Что это? Это молния.
What is it? It is a lightning.

Vv

çav

Ev çiyey? Ev çave.
Bu nədir? Bu gözür.
Что это? Это глаз.
What is it? It is an eye.

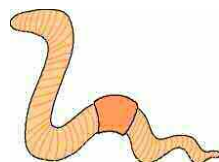
keVok

Ev çiyey? Ev keVoke.
Bu nədir? Bu göyörçindir.
Что это? Это голубь.
What is it? It is a pigeon.

gul

Ev çiyey? Ev gule.
Bu nədir? Bu güldür.
Что это? Это цветы.
What is it? It is a flower.

kurm

Ev çiyey? Ev kurme.
Bu nədir? Bu qurddur.
Что это? Это червяк.
What is it? It is a worm.

çûk

Ev çiyey? Ev çûke.
Bu nədir? Bu quşdur.
Что это? Это птица.
What is it? It is a sparrow.

dupişk

Ev çiyey? Ev dupişke.
Bu nədir? Bu əqrəbdir.
Что это? Это скорпион.
What is it? It is a scorpion.

bivir

Ev çiyey? Ev bivire.
Bu nədir? Bu baltadır.
Что это? Это топор.
What is it? It is an axe.

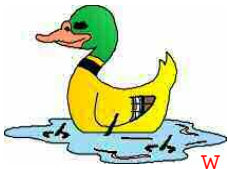

berçavik

Ev çiyey? Ev berçavike.
Bu nədir? Bu eynəkdir.
Что это? Это очки.
What is it? It is glasses.

LÜĞƏTLİ ƏLİFBA-ALFABÊYA BI FERHENG

Ww

w erdek

Ev çîye? Ev werdeke.
Bu nêdir? Bu ökdêkdir.
Что это? Это утка
What is it? It is a duck.

wêne

Ev çîye? Ev wêneye.
Bu nêdir? Bu şêkildir.
Что это? Это картина
What is it? It is a map.

ew r

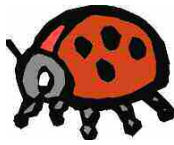
Ev çîye? Ev ewre.
Bu nêdir? Bu buluddir.
Что это? Это туча.
What is it? It is a cloud.

kew

Ev çîye? Ev kewe.
Bu nêdir? Bu kêklickdir.
Что это? Это цесарка
What is it? It is a partridge.

Xx

xalxalok

Ev çîye? Ev xalxaloke.
Bu nêdir? Bu arabüzendîr.
Что это?
Это божья коровка.
What is it? It is a lady-bird.

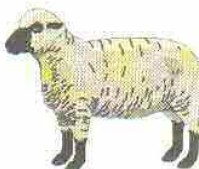
xanî

Ev çîye? Ev xanîye.
Bu nêdir? Bu evdir.
Что это? Это дом.
What is it? It is a home.

xaç

Ev çîye? Ev xaç e.
Bu nêdir? Bu xaçdır.
Что это? Это крест.
What is it? It is a cross.

berx

Ev çîye? Ev berxe.
Bu nêdir? Bu quzudur.
Что это? Это баран.
What is it? It is a sheep.

Yy

xîyar

Ev çîye? Ev xîyare.
Bu nêdir? Bu xiyardir.
Что это? Это огурец.
What is it?
It is a cucumber.

heyve

Ev çîye? Ev heyve.
Bu nêdir? Bu aydır.
Что это? Это луна.
What is it? It is a moon.

yek

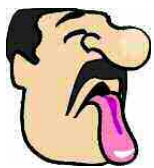
Ev çîye? Ev yeke.
Bu nêdir? Bu birdir.
Что это? Это единица.
What is it? It is a one.

çiya

Ev çîye? Ev çiyaye.
Bu nêdir? Bu dağdır.
Что это? Это горы.
What is it? It is a mountain.

Zz

ziman

Ev çîye? Ev zimane.
Bu nêdir? Bu dildir.
Что это? Это язык.
What is it? It is a tongue.

zengil

Ev çîye? Ev zengile.
Bu nêdir? Bu zengdir.
Что это? Это звонок.
What is it? It is a bell.

zerik

Ev çîye? Ev zerike.
Bu nêdir? Bu vedrêdir.
Что это? Это ведро.
What is it? It is a bucket.

derzi

Ev çîye? Ev derziye.
Bu nêdir? Bu iynêdir.
Что это? Это игла.
What is it? It is a needle.

Трое боевиков ИГ убиты в Салахаддине, один взят в плен в Киркуке

3 февраля иракские силы уничтожили трех боевиков "Исламского государства" (ИГ) и захватили еще одного в ходе отдельных операций в провинциях Салахаддин и Киркук.

Как сообщил пресс-секретарь главнокомандующего вооруженными силами генерал-майор Яхья Расул, объединенным силам авиации и сухопутных войск иракской армии удалось уничтожить двух снайперов ИГ в Метебидже провинции Салахаддин. Еще один боевик был ранен.

В спорной курдской провинции Киркук подразделения пятой дивизии взяли в плен одного члена ИГ.

Днем ранее, 2 февраля, в провинции Ниневия силы безопасности захватили автомобиль ИГ, внутри которого находились пулеметы, минометы, пусковые установки, взрывчатые вещества и устройства связи. Сообщается, что боевики планировали перевезти все это в Мосул для совершения террористических актов.

Также в среду иракские военные самолеты уничтожили 16 террористов ИГ в ходе отдельных операций в разных районах страны.

kurdistan.ru

ALFABÊ

N b/s	KURDÎ		Azerî	DİKARÎ BIXWÎNÎ
	ya bi tîpên latinî	ya bi tîpên kirilî	Latinî	
1	Aa	Aa	Aa	Artêş, armanc, av, agir, azadî, adar, azerî, aram, artêş,
2	Bb	Бб	Bb	Bazîd, beran, berf, Baran, ba, bahoz, berbang, bedew, berx
3	Cc	Цц	Cc	Cûdî, cêr, ceş, Decle, Cefer, Cemîl, cêv, Cello,
4	Çç	Чч	Çç	Çekdar, çem, çar, çepik, çav, çeleng, çil,
5	Dd	Дд	Dd	Dayîk, dewr, dar, dest, Dara, dû, deh, defter, don, dîwar, dinê
6	Êê	Ее	Ee	Êlnûr, êvar, êzîng, êş, êlek, Êldar,
7	Ee	Яя	Əə	Enî, ewr, erê, Ewreman, Elî, elek, Elegez, Erzurum,
8	Ff	Фф	Ff	Ferat, frtone, Fariz, fil, fûtbol, Ferman, Firat, Fatma
9	Gg	Гг	Gg	Gerîlla, Gebar, genim, gellî, germ, golig, gore, goh
10	Hh	Нн	Hh	Hewlêr, havîn, hirç hêsir, hewar, havîn, hurmê, hesp
11	Îî	Ии	Ii	Îsal, îni, bîr, pîr, sîr, Îdrîs, Îsa, îcar, valî, Îbrahîm, Îran
12	Ii	Ьь	Ii	Kirin, birin, firîn, kirîn, Miraz, mirin, minminîk,
13	Jj	Жж	Jj	Jîyan, jûjî, Nûjîn, jor, jêr, jehr, jale, jajik, Janna,
14	Kk	Кк	Kk	Kurdistan, karker, kevan, Kemal, Kerkuk, Kerem, kelem
15	Ll	Лл	Ll	Lûr, legleg, gul, bilbil, dil, Laliş, Lêyla, lazim, lempe, limon
16	Mm	Мм	Mm	Mîdîa, merd, mêr, mêvan, masî, meş, Misir,
17	Nn	Нн	Nn	Nan, nêrî, nig, Nîva, nevî, ner, nav, nas, hinar, Hesên,
18	Oo	Оо	Oo	Osê, Oskan, dor, sor, Oric, ode, orxan, Oslo, Duhok
19	Pp	Пп	Pp	Par, piling, pîr, pola, pis, Paşa, Perîşan, pitî, petek, perçe
20	Qq	Qq	-	Quling, qawe, qîr, qelem, qaîş, qat, qeysî, Qasim, qesir, qend
21	Rr	Рр	Rr	Ro, Rostem, zer, ber, gerîlla, reş, ru, rast, ram, aram, zirav
22	Ss	Сс	Ss	Serok, Sîpan, Sencar, sêv, sor, sût, serî, saz, serbaz, Sefer, sê
23	Şş	Шш	Şş	Şoreş, şev, şe, şene, şêr, şûr, şapik, şalik, şirîn, sekir, şewaq
24	Tt	Тт	Tt	Tîr, tîrêj, tam, tas, tî, tendûr, Temam, temaşe, tîfing, top,
25	Ûû	Уу	Uu	Kûr û dûr, pênuş, hûr, şûr, nûr, bûyîn, çûyîn, bûyar
26	Ûu	Юю	Ûü	Gul, sur, dudu, guh, buhur, kurd, Kurdistan, guhdar, nuh
27	Vv	Вв	Vv	Vala, vrvêşî, vira, vîalî, av, valî, vajî, Vagîf, Van, vala, eva
28	Ww	Ww	-	War, welat, Weçîh, weşandin, Xwedê, Wezîr, Wekîl, walî
29	Xx	Хх	Xx	Xiyal, xewn, xanî, xurtî, Xelîl, xalo, xatî, Xalid, xaç, xêr, xas
30	Yy	Йй	Yy	Yasin, Yusif, Yagub, Yasemen, yeqîn, Yehya, yarmarka
31	Zz	Зз	Zz	Zozan, zer, zêr, zor, zengil, zend, zîv, zelal, Zîver, zeytûn

Hazırladı İsmayıl TAHİR

Депутат НДП спела на курдском в знак протеста против ареста музыкантов

Депутат от прокурдской "Народно-демократической партии" (НДП) спела на курдском языке в турецком парламенте в знак протеста против задержания курдских музыкантов.

Заместитель председателя группы НДП Мерал Даниш Беш-

таш в понедельник, 31 января, провела пресс-конференцию в парламенте Турции, в ходе которой заявила, что мелодии курдского народа будут по-прежнему исполняться. "Песни и мелодии курдского народа будут продолжать петь в Хаккяри, Измире, Стамбуле и Диярбакыре. Думаю, они [полицейские] не слышали об универсальности музыки", — говорит в ее заявлении.

"Наш язык — это наше существование. Наш язык - наше будущее. Мы всегда будем защищать наш родной язык. Вы не можете запретить ни один из древних языков, вы не можете запретить курдский язык", сказала она.

Несколькими днями ранее турецкие власти задержали четырех музыкантов, певших на курдском языке на улице Истикляль.

"Каждое место — моя территория, вы не можете этого делать", — сказал один из музыкантов после того, как полицейские прервали их и попросили прекратить выступление. Это видео стало вирусным в социальных сетях.

Сообщается, что во время ареста музыканты подвергались оскорблениям и физическому насилию.

"Хотя мы знаем, что то же самое может произойти снова, мы продолжим делать нашу музыку", — сказал один из задержанных музыкантов Ферхат Демир. "С другими нашими друзьями, которые играют музыку на улице, тоже плохо обращаются, но отношение к нам другое. Я хочу думать, что нет никакой дискриминации, но я не могу придумать никакой другой причины, кроме создания музыки на курдском языке".

kurdistan.ru

Среди сбежавших из тюрьмы в Хасаке по меньшей мере два лидера ИГ

По крайней мере два эмира "Исламского государства" (ИГ) входят в число сотен боевиков, которым удалось бежать из тюрьмы района Гверан в провинции Хасака на северо-востоке Сирии.

По данным Сирийской правозащитной организации (SOHR), некоторые из боевиков уже пересекли границу с Турцией, в то

время как другие бежали в восточную и северо-восточную сельскую местность сирийского Алеппо, который контролируют поддерживаемые Анкарой исламистские группировки.

В отчете отмечается, что десятки беглецов, могут все еще находиться в районах, подконтрольных возглавляемым курдами "Сирийским Демократическим Силам" (СДС), где они прячутся среди мирных жителей. Предполагается, что два лидера ИГ сейчас прячутся в районе Джараблуса.

Источники SOHR сообщают, что силам безопасности удалось арестовать контрабандиста и трех беглецов ИГ в деревне Хиеша Айн-Исса, к северу от Ракки. Боевики остановились у контрабандиста, чтобы подготовиться к пересечению границы с Турцией за плату в размере 4000 долларов за человека.

Источники также подтвердили, что трое этих заключенных ИГ были в контакте с двумя эмирами, которые скрывались в Джараблусе, в сельской местности Алеппо.

20 января ИГ совершило крупное нападение на тюрьму, где содержится более 4000 заключенных ИГ, что спровоцировало беспорядки внутри тюрьмы и попытки побега. После более чем 10 дней ожесточенных столкновений СДС при поддержке авиации Международной коалиции объявили о восстановлении контроля над тюрьмой, и о том, что многие заключенные бежали.

Это крупное нападение напомнило о потенциальной угрозе, которую заключенные ИГ могут представлять для региональной и международной безопасности. Организация "Human Rights Watch" (HRW) в прошлую пятницу призвала страны мира репатриировать своих граждан из сирийских тюрем, чтобы предотвратить дальнейший хаос.

kurdistan.ru

Барзани сообщил о своей инициативе по разблокированию политического процесса в Ираке

Курдский лидер, глава "Демократической партии Курдистана" (ДПК) Масуд Барзани 31 января объявил, что он представил новую инициативу, чтобы помочь политическому процессу в Ираке преодолеть нынешние препятствия.

В заявлении Барзани сказано, что он попросил президента Курдистана и вице-президента ДПК Нечирвана Барзани, спикера иракского парламента и лидера партии "Такаддум" Мухаммеда аль-Халбоуси встретиться с лидером "Движения садристов" Муктадой ас-Садром для консультаций о продолжении политического процесса.

"Я надеюсь, что эта инициатива будет плодотворной и

послужит интересам Ирака и его компонентов", — добавил Барзани, не раскрыв подроб-

похоже, зашел в тупик, что тормозит формирование нового правительства. Политические пар-

ностей инициативы.

После парламентских выборов в октябре прошлого года политический процесс в Ираке,

тии Барзани, Садра и Халбоуси одержали победу на выборах среди курдов, шиитов и суннитов соответственно. kurdistan.ru

Спецслужбы Ирака помогли США в уничтожении главаря ИГ

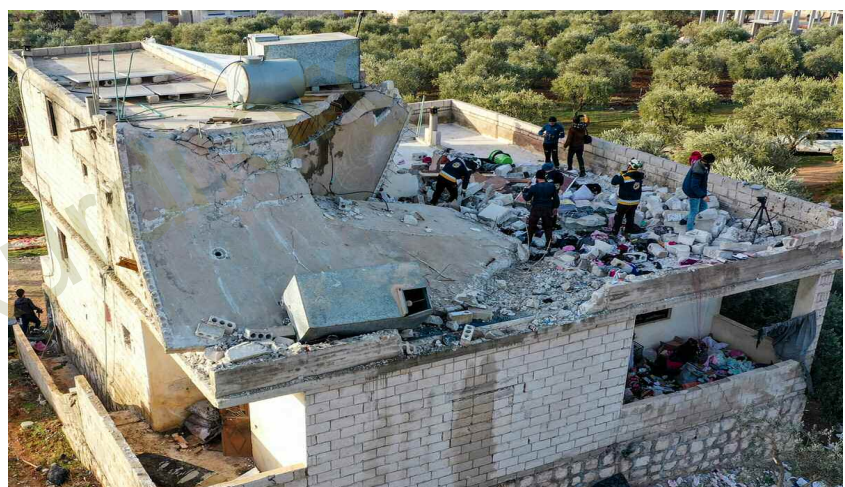
Иракские спецслужбы оказали помощь международной коалиции во главе с США в уничтожении главаря террористической группировки "Исламское государство" (ИГ, запрещена в РФ) Абу Ибрагима аль-Хашими аль-Курейши, также известного как Абу Абдалла Кардаш, скрывавшегося на северо-западе Сирии. Об этом сообщил в четверг на своей странице в Twitter пресс-секретарь главнокомандующего Вооруженными силами (ВС) Ирака Яхья Расул.

"Операция по уничтожению террориста Амира Мухаммеда Саида, известного под именем Абу Абдалла Кардаш, была проведена после того, как Иракская национальная разведывательная служба предоставила международной коалиции точную информацию о местонахождении боевика, что способствовало его ликвидации", — указал представитель иракских ВС.

В четверг пресс-служба Белого дома распространила письменное заявление президента США Джо Байдена, где говорится о том, что американские ВС провели успешную

контртеррористическую операцию на северо-западе Сирии, в результате которой был уни-

ничены с Турцией, были убиты не менее 13 человек. Среди них шесть детей и четыре

чтожен главарь ИГ аль-Курейши. По данным спецслужб США, боевик возглавил группировку после ликвидации на сирийской территории в октябре 2019 года лидера ИГ Абу Бакра аль-Багдади. Аль-Курейши скрывался под разными именами и был известен, в частности, как Хаджи Абдалла, Абу Абдалла Кардаш и Амир Мухаммед Саид.

Согласно источникам агентства Associated Press, при проведении в ночь на четверг операции на сирийской территории, недалеко от гра-

женщины.

В свою очередь администрация США на брифинге в четверг признала, что в ходе ликвидации аль-Курейши погибли дети. Вашингтон считает, что ответственность за это несут боевики. По словам представителя американской администрации, во время операции прогремел мощный взрыв, при котором погиб главарь ИГ и еще несколько человек, включая его жену и детей. Власти США пока не знают, о каком именно числе погибших идет речь. kurdistan.ru

Пешмерга и иракская армия провели совместную операцию против ИГ в Махмуре

Силы пешмерга Иракского Курдистана 7 февраля провели совместную с иракской армией операцию против "Исламского государства" (ИГ) в районе Саргаран. "Совместная операция между силами пешмерга и иракской армией прошла на границе района Саргаран, к северу и востоку от горы Карачох", — говорится в заявлении министерства пешмерга. Сообщается, что военная кампания началась "после серии совместных встреч" между военачальниками сил пешмерга и иракской армии.

Цель операции — ликвидация бреш в системе безопасности в границах Саргарана, Палканы, к северу и востоку от горы Кара-

чо. Командир пешмерга на линии фронта "Махмур-Гвер" Сирван Барзани подтвердил в интервью "BasNews", что операция проводилась для обеспечения безопасности региона от боевиков ИГ и спящих ячеек террористов в регионе.

За последние несколько недель ИГ совершило несколько

атак на иракские войска и мирных жителей в различных районах Ирака.

Кроме того, Ирак ужесточил меры безопасности после нападения ИГ на тюрьму "Аль-Синаа" в сирийской Хасаке, где столкновения между джихадистами и курдскими силами продолжались почти две недели. kurdistan.ru

Премьер-министр Барзани приветствует расширение миссии Германии в Ираке и Курдистане

Премьер-министр Иракско-курдистана Масрур Барзани приветствовал решение парламента Германии возобновить военную миссию страны в Ираке и Курдистане.

Решение оставить немецкие войска в Ираке как минимум до конца декабря было впервые принято правительством 12 января. Однако оно требовало ратификации Бундестагом, который сегодня утвердил продление на девять месяцев. Мандат был одобрен подавляющим большинством депутатов: 555 членов парламента проголосовали за продление, 110 проголосовали против и один депутат воздержался.

"Я решительно приветствую решение парламента Германии возобновить миссию бундес-

вера в Ираке, в том числе в Курдистане", — написал премьер-министр Барзани в Twitter в пятницу, 28 января. "Этот мандат и поддержка Международной коалиции имеют решающее значение для войны с ИГИЛ и обучения сил пешмерга и иракской армии".

Это решение также приветствовал отдел внешних связей "Демократической партии Курдистана" (ДПК), подчеркнувший важность поддержки правительства и армии Германии для Курдистана в его борьбе с терроризмом.

"Мы приветствуем решение Бундестага Германии о продлении мандата немецких войск в Ираке и Курдистане еще на 9 месяцев. Народ и правительство Курдистана высоко ценят постоянную поддержку правительства и войск Германии в борьбе с ИГИЛ", —

подавляющим большинством депутатов: 555 членов парламента проголосовали за продление, 110 проголосовали против и один депутат воздержался.

В Ираке запущен первый стратегический план борьбы с гендерным насилием

31 января 2022 года министерство здравоохранения Ирака совместно со Всемирной организацией здравоохранения (ВОЗ) запустило первый Стратегический план борьбы с гендерным насилием на 2022–2026 годы.

План направлен на интегра-

цию комплексных и хорошо скоординированных медицинских услуг по борьбе с гендерным насилием, на повышение осведомленности общества о предотвращении гендерного насилия и гуманитарные и чрезвычайные меры реагирования.

Стратегический план предназначен для постепенного охвата всех провинций Ирака,

включая Иракский Курдистан, с помощью гибкого плана, адаптированного к конкретным потребностям и ситуации в каждой провинции.

"Эта стратегия направлена на снижение воздействия гендерного насилия путем обеспечения наличия и доступности надлежащей физической и психологической помощи для всех переживших гендерное насилие", — сказал представитель ВОЗ в Ираке д-р Ахмед Зутейн. "Нам нужно будет совместно работать над устранением коренных причин самого насилия и обеспечением того, чтобы наши девочки и

мальчики получали правильное образование и воспитывали в себе уважение друг к другу". По оценкам, в Ираке около 1,32 миллиона человек подвергаются риску различных форм гендерного насилия, и более 75% из них составляют женщины и девочки-подростки. 77% случаев гендерного насилия связаны с домашним насилием. По оценкам недавно опубликованным ВОЗ, распространенность насилия со стороны интимного партнера в течение жизни среди женщин в возрасте 15–49 лет в Ираке составляет 26%.

Организация Объединенных Наций определяет насилие в отношении женщин как "любой акт гендерного насилия, который приводит или может привести к причинению физического, сексуального или психического вреда или страданий женщинам, включая угрозы совершения таких действий, принуждение или произвольное лишение свободы, независимо от того, происходит ли это в общественной или частной жизни". kurdistan.ru

Кувейт возобновит полеты в Ирак

Ожидается, что "Kuwaiti Airways" возобновят полеты в Ирак после временной остановки из-за ракетного обстрела международного аэропорта Багдада.

Кувейт приостановил полеты после того, как 28 января шесть ракет поразили аэропорт Багдада, в результате чего был нанесен материальный ущерб взлетно-посадочной полосе и пассажирскому

самолету.

Посол Ирака в Кувейте был проинформирован генеральным директором "Kuwait Airways" о том, что полеты вскоре будут возобновлены. Об этом 3 февраля в интервью государственному СМИ сообщил представитель министерства иностранных дел Ирака. Чиновник не уточнил точную дату начала полетов.

Никто не взял на себя

ответственность за нападение. Иракское правительство заявило, что преступники уже арестованы, но не предоставило никаких подробностей.

Соединенные Штаты обвиняют группы проиранских шиитских ополченцев в нападениях на аэропорт Багдада и другие объекты, где присутствуют американские и другие военные советники. kurdistan.ru

Барзани и Садр провели телефонный разговор перед избранием президента Ирака

Курдский лидер, президент "Демократической партии Курдистана" (ДПК) Масуд Барзани 5 февраля про-

вел телефонный разговор с иракским шиитским лидером, главой победившего на выборах "Движения садристов" Муктадой ас-Садром.

В ходе разговора, состоявшегося перед парламентской сессией по избранию нового президента страны, Барзани и Садр подчеркнули необходимость продолжения усилий по ускорению формирования "правительства национального большинства", которое должно будет защищать интересы народа.

Парламент Ирака проведет заседание, посвященное выборам нового президента страны, 7 февраля.

Однако сегодня депутат Хасан Аззази, глава блока Садристов в иракском парламенте, объявил, что Садр принял решение приостановить все переговоры по формированию нового правительства.

Депутат Хасан Аззази сообщил об этом решении во время пресс-конференции в Багдаде, заявив, что приостановка действует "до дальнейшего уведомления". Конституция Ирака устанавливает крайний срок для избрания нового президента - на 30-й день после первой сессии новоизбранного парламента. kurdistan.ru

Турецкие самолеты нанесли удары по позициям РПК в Махмуре, Синджаре и Хасаке

Вечером 1 февраля турецкие военные самолеты нанесли несколько авиаударов по позициям турецкой "Рабочей партии Курдистана" (РПК) в иракских районах Махмур и Синджар, а также на севере сирийской Хасаки. Контртеррористическая служба Иракского Курдистана сообщила, что турецкие истребители

нанесли удары по десяти позициям РПК в трех разных районах Иракского Курдистана.

В заявлении сказано, что авиаударам подверглись 6 позиций РПК на горе Карачук в спорном курдском городе Махмур, 2 позиции в Синджаре и 2 позиции в Сахеле. Кроме того, на севере сирийского курдского города Хасака были нанесены удары по другим позициям военной группы.

Авиаудары привели к человеческим жертвам и материальному ущербу, говорится в заявлении, без уточнения конкретных цифр. В социальных сетях распространилось видео, показывающее момент, когда турецкие военные самолеты наносили удары по позициям РПК возле лагеря Махмур, расположенном к юго-западу от Эрбиля, столицы Иракского Курдистана. Турция рассматривает РПК как террористическую организацию и часто проводит воздушные налеты на позиции вооруженной группировки в приграничных районах Ирака, где РПК разместила свои штабы.

Региональное правительство Курдистана (КРГ) и федеральное правительство Ирака неоднократно призывали РПК не использовать их территории для нападения на соседние страны. Правительства также призывали Турцию избегать военных действий на территории Ирака. kurdistan.ru

ДИПЛОМАТ

№ 05 (469) 1 - 7 февраля 2022-год ОБЩЕСТВЕННО-ПОЛИТИЧЕСКАЯ ГАЗЕТА

Франция приветствует инициативу Барзани по разблокированию политического процесса в Ираке

Франция приветствовала инициативу, выдвинутую курдским лидером Масудом

Барзани, чтобы помочь иракским сторонам преодолеть нынешние препятствия, с которыми сталкивается политический процесс в стране.

Барзани, чтобы помочь иракским сторонам преодолеть нынешние препятствия, с которыми сталкивается политический процесс в стране.

Как сообщил 2 февраля пресс-релиз офиса Барзани, президента "Демократической партии Курдистана" (ДПК), курдский лидер принял в среду в Эрбиле посла Франции в Ираке Эрика Шевалье и сопровождающую его делегацию, чтобы обсудить последние поли-

тические события и события в области безопасности в Курдистане, Ираке и за

его пределами. "Посол Франции в Ираке поблагодарил президента Барзани за объявленную им инициативу в отношении иракского политического процесса, выразив надежду, что она устраним препятствия и вызовы", — сказано в пресс-релизе.

В ходе встречи Барзани подчеркнул, что иракские стороны должны избегать насилия и вместо этого вернуться к диалогу и политическому взаимопониманию,

чтобы иметь возможность решать текущие проблемы в стране.

Ранее на этой неделе Барзани объявил, что выступил с инициативой по выходу из тупика в иракском политическом процессе, не раскрыв подробности. После его объявления и по его просьбе президент Курдистана Нечирван Барзани и спикер иракского парламента Мухаммед аль-Халбоуси посетили лидера "Движения садристов" Муктаду ас-Садра.

Подробности их обсуждений, состоявшихся в ходе встречи в священном для шиитов городе Наджаф, не сообщались.

Обсуждая участвовавшие террористические атаки в Ираке и Сирии, посол Шевалье подтвердил неизменную поддержку его страной в рамках Международной коалиции сил пешмерга, чтобы добиться окончательного поражения "Исламского государства" (ИГ). kurdistan.ru

Власти Курдистана расследуют убийство трансгендерной женщины

В Иракском Курдистане ведется расследование убийства трансгендерной женщины в Дохуке. Как сообщается в заявлении координационного бюро Регионального правитель-

ства Курдистана (КРГ) по международной защите, Доски Азад была найдена мертвой в начале этой недели в сельской местности Дохука. Полиция подозревает в преступлении брата убитой, который бежал из Курдистана.

На арест главного подозреваемого выдан ордер. Ведется расследование для раскрытия деталей преступления.

31 января в полицию Дохука позвонил брат жертвы и сообщил о преступлении. По его словам, 23-летняя женщина погибла от рук друго-

го брата, который живет за границей и недавно вернулся специально для совершения преступления. Тело было найдено через три дня после убийства, недалеко от села Мангаш, в 20 км к северу от Дохука. Преступник скрылся. К его розыску подключен Интерпол.

Это преступление осудило Генеральное консульство США в Эрбиле. Оно попросило власти "тщательно расследовать это убийство и привлечь виновного к ответственности по всей строгости закона".

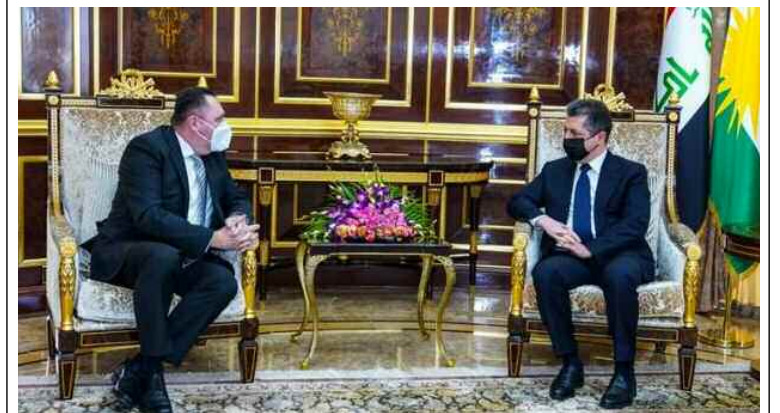
Сочувствие жертве выразили Генеральный консул Франции Оливье Декоттини и Генеральное консульство Германии в Эрбиле, разместившие фотографию погибшей на своих официальных страницах в Твиттере с подписью: "Человеческое достоинство неприкосновенно". Миссия Организации Объединенных Наций по содействию Ираку (МООНСИ) заявила, что она потрясена этим убийством.

"Ненависти, дискриминации и так называемым убийствам "чести" нет места в демократическом обществе. Расследование и привлечение к ответственности имеют решающее значение для предотвращения таких ужасных преступлений под любым предлогом", — говорится в заявлении МООНСИ. kurdistan.ru

Чехия готова развивать отношения с Курдистаном

Чешская Республика готова укреплять отношения с Иракским Курдистаном, заявил во вторник, 1 февраля, Карел Кор-

танек, новый Генеральный консул страны в Эрбиле.

Генеральный консул сделал это заявление во время встречи с премьер-министром Курдистана Масруром Барзани, который поздравил его с назначением и выразил надежду на укрепление отношений между Эрбилем и Прагой во всех областях.

Генеральный консул, в свою очередь, выразил благодарность учреждениям Курдистана за их координацию и сотрудничество с миссией, говорится в пресс-релизе офиса премьер-министра Барзани. kurdistan.ru

СДС: во время столкновений с ИГ в Хасаке убиты 374 террориста

Возглавляемые курдами "Сирийские Демократические Силы" (СДС) 31 января заявили, что 40 их бойцов, 70 тюремных охранников и 4 мирных жителя были убиты в ходе недавних столкновений с "Исламским государством" (ИГ) в районе Гверан провинции Хасака. 20 января боевики ИГ совершили атаку на

тюрьму "Аль-Синаа" в сирийской провинции Хасака, взорвав заминированный автомобиль и двух своих смертников. Это побудило заключенных в тюрьме членов ИГ устроить беспорядки и попытаться бежать. Столкновения внутри и вокруг здания тюрьмы продолжались почти 10 дней.

В заявлении Центра координации и военных операций СДС сказано, что до сих пор неясно, сколько заключенных членов ИГ бежали, но известно, что в ходе боев были убиты 374 террориста. Также сообщается, что курдские силы провели операцию по обеспечению безопасности в Ракке, в ходе которой в селах и лагерях были арестованы 27 "боевиков и подозреваемых" ИГ. Командование СДС заявило, что недавние атаки "демонстрируют необходимость решения проблемы ИГИЛ с помощью международного трибунала". Как сказано в заявлении, возглавляемая США Международная коалиция по борьбе с ИГ оказывала СДС "быструю и эффективную" помощь на протяжении всей осады тюрьмы "Аль-Синаа" посредством авиаударов, сотрудничества и координации. В отдельном заявлении СДС, опубликованном в Твиттер, 27 подозреваемых в связях с ИГ были захвачены на севере провинции Дейр-эз-Зор. Арестованные "активно занимались контрабандой и переводом задержанных из тюрьмы Гверана". "Эта операция является продолжением серии широкомасштабных кампаний, которые наши силы проводят для установления стабильности в регионе", — говорится в заявлении СДС. kurdistan.ru

TƏSİSÇİ VƏ BAŞ REDAKTOR:

TAHİR SÜLEYMAN

İMTİYAZ Ü SERNİVİSAR:

TAHİR SİLƏMAN

УЧРЕДИТЕЛЬ И ГЛАВНЫЙ РЕДАКТОР:

TAXİR SULEYMAN

Tel: +994 50 352-33-18

Baş redaktorun müavini:

Ramiz Qərib

Xüsusi müxbir:

Tariyel Cəlil

Региональный корреспондент:

Усуб Тейфур

Müəlliflərin mövqeyi ilə redaksiyanın mövqeyi üst-üstə düşməyə bilər.

Ünvan: Bakı şəhəri Az1040, küçə

S.Mehmandarov ev 25, mənzil 17

Navnisan: Bakı Az1040, soyaq

S.Mehmandarov xani 25, mal-17

Адрес: Баку Az1040, улица

С.Мехмандаров дом 25, кв.-17

Qəzet "Diplomat" qəzetinin bilgisayar

mərkəzində yığılıb səhifələnilib və

"Mətbuat" mətbəəsində çap olunmuşdur.

e-mail: hewler@mail.ru

Şəhadətnamə: NƏŞ 005004966

BUSB-un Sabunçu rayon filialı

VÖEN 1800061582

H/h 438010000

Sifariş: 1500